

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
OKRUŽNI PRIVREDNI SUD U BANJOJ LUCI
Broj: 57 0 Ps 139750 22 Ps
Banja Luka, 16.06.2023. godine

Okružni privredni sud u Banjaluci, sudija Ana Tomić Ignjatić, rješavajući u pravnoj stvari tužitelja "NISKOGRADNJA" d.o.o. Laktaši, Ulica Karađorđeva broj 63, Laktaši, kojeg zastupa punomoćnik Aleksandar Tomašević, advokat iz Banjaluke, protiv tužene Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, koju zastupa Mladen Draganić, pomoćnik Pravobranioca BiH, radi isplate duga, vrijednost spora 774.963,94 KM, nakon zaključene glavne rasprave dana 21.04.2023. godine u prisustvu punomoćnika tužioca i punomoćnika tuženog, donio je dana 16.06.2023. godine, sljedeću

P R E S U D U

OBAVEZUJE SE tuženi, da tužiocu, na ime duga za izvedene radove na izgradnji Graničnog prelaza Gradiška (Faza 1), isplati iznos od 750.884,86 KM, sa zakonskom zateznom kamatom računajući od 11.11.2019.godine pa sve do konačne isplate, kao i da mu nadoknadi troškove ovog postupka u iznosu od 43.289,50 KM, a sve u roku od 30 dana od dana prijema ove odluke, pod prijetnjom prinudnog izvršenja, dok se zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 9.424,89 KM odbija kao neosnovan, kao i zahtjev za naknadu troškova postupka u iznosu preko dosuđenog.

O b r a z l o ž e n j e

Tužilac je dana 28.09.2021.godine podnio tužbu Sudu Bosne i Hercegovine protiv tuženog u kojoj navodi da je sa Upravom za indirektno oporezivanje BiH zaključio ugovor o izvođenju radova na izgradnji graničnog prelaza Gradiška (Faza 1), broj 1463 (broj tuženog: 01-16-13-24-584/14), kojim ugovorom su tužilac kao Izvođač radova i tuženi kao Naručilac ugovorili izvođenje radova na izgradnji Graničnog prelaza Gradiška (faza I) shodno glavnom projektu, tehničkoj dokumentaciji, izdatim odobrenjima za građenje u skladu sa važećim propisima, tehničkim normativima i obaveznim standardima koji važe za izgradnju ove vrste objekata, odnosno radova. Parnične stranke su dana 09.10.2019. godine zaključile Aneks 1 Ugovora o izvođenju radova na izgradnji graničnog prelaza Gradiška (Faza I) broj 1463-1/14 (broj protokola tuženog: 16-13-25-867-2/19).

Odredbom člana 1. stav 5. zaključenog ugovora cijena i vrijednost izvršenih radova je definisana po jedinici mjere, tako da je ugovoreno da „Konačna vrijednost izvršenih radova utvrdiće se primjenom jediničnih cijena na stvarno izvršenu količinu radova“.

Međutim, iako je ugovorom kroz navedeni član 1. stav 5. definisano da će se konačna vrijednost izvršenih radova utvrditi primjenom jediničnih cijena na stvarno izvršenu količinu radova, tuženi naručilac je odbio da tužiocu prihvati i plati stvarno izvršenu količinu radova po okončanoj situaciji od 11.10.2019. godine, uz obrazloženje da je tužilac radove fakturisane po okončanoj situaciji, a koji se odnose na viškove i nepredviđene radove izveo bez saglasnosti tuženog i nadzornog organa.

Tužilac tvrdi da je kao izvođač radova u skladu sa zaključenim Ugovorom, Aneksom 1 Ugovora, te uputama i nalogima tuženog/naručioca i stručnog nadzora izveo sve radove u skladu sa glavnim

projektom, tehničkom dokumentacijom, izdatim odobrenjima za građenje, tehničkim normativima i obaveznim standardima koji važe za izgradnju ove vrste objekata, odnosno radova, te da je pored osnovnih radova, po uputama i nalogim nadzornog organa i tuženog izveo i sve viškove, te nepredviđene radove koji su se pojavili tokom izvođenja radova. Svi izvedeni radovi su uredno prihvaćeni od strane tuženog kao naručioca, putem stručnog nadzornog organa, te je stručni nadzor potpisao i ovjerio sve građevinske knjige i građevinske dnevnik.

Tužilac tvrdi da je tuženi sve viškove i dodatne radove uredno prihvatao kroz ispostavljene privremene situacije, iste ovjeravao i potpisivao, da bi tuženi kao naručilac kod ispostavljanja obračunske i okončane situacije od 11.10.2019. godine ove radove odbio i umanjio količine izvedenih radova, iako ih je ranije kroz privremenu situaciju priznao. Tuženi naručilac je i sve nepredviđene radove tužiocu uredno priznavao kroz privremene situacija, da bi ih osporio tek u okončanoj situacije, a evidentno je da su i ovi radovi nastali kao uzrok manjkavosti projektne dokumentacije, da je tuženi dao pismenu saglasnost za izmjenu dokumentacije i izvođenje radova, da je nadzor dao naloge i instrukcije kroz građevinski dnevnik, da je nadzor odobrio zahtjev i sve jedinične cijene i da su svi radovi izvedeni i prihvaćeni kroz građevinsku knjigu, da se tužilac u ovom projektu ponašao krajnje profesionalno i odgovorno, o svemu uredno i blagovremeno obavještavao nadzorni tim i naručioca, da ničim nije doprinio pojavi viška i nepredviđenih radova, naprotiv, isti je blagovremeno ukazivao, te ih u saglasnosti sa nadzorom i investitorom izveo u cjelosti. Sve izvedene radove tužilac je usaglasio sa naručiocem i nadzorom što potvrđuju potpisani građevinski dnevnik i od strane nadzora, potpisane građevinske knjige od strane nadzora, potpisana okončana građevinska knjiga od strane nadzora, potpisana obračunska situacija od strane nadzora, sva pismena korespodencija i u konačnici izrađen Projekat izvedenog stanja br 79/18 čiji je naručilac Investitor, a koji odgovara u svemu Okončanoj situaciji broj 922/19 od 11.10.2019. godine.

Tužilac je u skladu sa nalazom vještaka uredio tužbeni zahtjev i tražio da mu tuženi na ime duga za izvedene radove isplati iznos od 760.309,75 KMsa zakonskim zateznim kamata računajući od 11.11.2019. godine uz troškove postupka.

U odgovoru na tužbu tuženi osporava osnov i visinu postavljenog tužbenog zahtjeva te ističe prigovor nedostatka aktivne legitimacije, navodeći da je Ugovor o izvođenju radova na izgradnji graničnog prelaza Gradiška (Faza I) zaključen između Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, kao naručioca, i Konzorcija u sastavu „Niskogradnja“ d.o.o. Laktaši i „Kors“ d.o.o. Laktaši, kao izvođača, a tužbu u ovoj pravnoj stvari podnijelo je samo preduzeće „Niskogradnja“ d.o.o. Laktaši, bez učešća preduzeća „Kors“ d.o.o. Laktaši, koje je bilo dio konzorcija koji je zaključio Ugovor.

Tuženi dalje tvrdi da tužilac u postupku uopšte nije dokazao da je u skladu sa odredbom člana 2. stav (2) Ugovora prije izvođenja utuženih radova imao pismenu saglasnost ovlaštenog predstavnika naručioca radova, to jest direktora tužene. Tuženi navodi da je uslov da izvođaču radova, ukoliko je radove izveo po nalogu nadzornog organa, bude nadoknađen realan iznos za dodatne troškove, da taj iznos bude unaprijed odobren od strane naručioca, a za utužene radove nije postojala niti bilo kakva saglasnost naručioca na promjenu ugovorne cijene u skladu sa odredbom člana 7. stav (2), (3) i (4) Ugovora.

Tužiocu od strane tužene u smislu odredbe člana 4. stav (6) unaprijed nisu bili odobreni troškovi za radove koje je izvršio po nalogu nadzornog organa a koji su se ticali poboljšanja standarda radova, niti je tužena ikada dala saglasnost na radove u smislu odredbe člana 7. stav (4) na izmjene u radovima, to jest na nepredviđene radove. Konačna vrijednost radova imala je biti utvrđena tek nakon završetka svih radova, primjenom jediničnih cijena na stvarno izvršenu količinu radova, što znači da se vrijednost radova ima utvrditi tek u okončanoj situaciji. Tužilac nikada nije imao pismenu saglasnost direktora tužene kao ovlaštenog predstavnika naručioca za odstupanje od ugovorenih radova, zbog čega i nema pravo na plaćanje tih radova, te u konačnosti tuženi osporava postavljeni tužbeni zahtjev u cjelosti i predlaže da sud isti odbije uz naknadu troškova postupka tuženom.

Sud BiH se u ovom predmetu, nakon određivanja vještaka građevinske struke i svih dokaza koji će biti izvedeni na ročištu, rješenjem od 28.09.2022.godine oglosio stvarno nenadležnim sa obrazloženjem da je predmetni spor proizašao iz ugovora zaključenog između tužitelja i tuženog, zbog čega nema stvarne nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine, jer spor nije nastao iz štete nastale vršenjem poslova organa uprave BiH, niti drugih institucija BiH.

Budući da predmet zahtjeva tužitelja zaista nije naknada štete nastale radom i djelovanjem tuženog kao institucije države Bosne i Hercegovine, nego isplata vrijednosti radova izvršenih prilikom realizacije ugovora zaključenog između tužitelja i tuženog, a tužena je Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, čije je sjedište u Banjaluci, nakon pravosnažnosti ovog rješenja predmet je upućen ovom sudu kao stvarno i mjesno nadležnom, te je dalji postupak, uz uvažavanje već predloženih dokaza i određenih vještačenja, proveden pred ovim sudom.

Na ročištu za glavnu raspravu izvedeni su sledeći dokazi čitanjem: ugovor o izvođenju radova broj 1463 od 23.12.2014.godine, sa svim priložima, aneks 1 Ugovora o izvođenja radova broj 1463-1/14 od 09.10.2019.godine, privremena situacija broj 1 od 31.03.2015. godine sa priložima, privremena situacija broj 2 od 30.04.2015. godine sa priložima, privremena situacija broj 3 od 11.06.2015. godine sa priložima, privremena situacija broj 4 od 10.07.2015. godine sa priložima, privremena situacija broj 5 od 08.08.2015. godine sa priložima, privremena situacija broj 6 od 05.09.2015. godine sa priložima, privremena situacija broj 7 od 03.10.2015. godine sa priložima, privremena situacija broj 8 od 02.11.2015. godine sa priložima, privremena situacija broj 9 od 04.12.2015. godine sa priložima, privremena situacija broj 10 od 16.11.2017. godine sa priložima, obračunska situacija od 11.10.2019.godine sa priložima, okončana situacija broj 922/19 od 11.10.2019.godine sa priložima, građevinski dnevnik broj 1, građevinski dnevnik broj 2, građevinski dnevnik broj 3, građevinski dnevnik broj 4, građevinski dnevnik broj 5, građevinski dnevnik broj 1 – nastavak, građevinski dnevnik broj 2 – nastavak, građevinska knjiga april 2015, građevinska knjiga maj 2015, građevinska knjiga jun 2015, građevinska knjiga jul 2015, građevinska knjiga avgust 2015, građevinska knjiga septembar 2015, građevinska knjiga oktobar 2015, građevinska knjiga novembar 2015, građevinska knjiga septembar 2017, prilog građevinske knjige broj 10, građevinska knjiga okončana situacija, projekat izvedenog stanja izrađen od strane "Putevi i ulice" d.o.o. Banja Luka za investitora UIO BiH, broj protokola 79/18 – SVESKA 1, projekat izvedenog stanja izrađen od strane "Putevi i ulice" d.o.o. Banja Luka za investitora UIO BiH, broj protokola 79/18 – SVESKA 2, zahtjev za odobrenje dodatnih radova broj 984/17 od 20.11.2017.godine sa prilogom/predmjerom i predračunom dodatnih radova, zahtjev za odobrenje dodatnih radova broj 984-1/17 od 14.12.2017.godine, sa prilogom/predmjerom i predračunom dodatnih radova, odgovor tuženog na zahtjev za odobrenje dodatnih radova, broj 01/02-5-115-34/19 od 08.02.2019.godine, odgovor

tužioca broj 624-1/19 od 23.07.2019.godine, primjedbe na projektnu dokumentaciju za izgradnju Graničnog prelaza broj 423/15 od 23.04.2015.godine, prijedlog izmjene projektnog rješenja izgradnje graničnog prelaza broj 579/15 od 03.06.2015.godine sa prilogom predmjerom i predračunom radova, zahtjev za izmjenu projektnog rješenja izgradnje graničnog prelaza Gradiška broj 605/15 od 08.06.2015.godine, komentar kosine nasipa JU "Institut za ispitivanje materijala ikonstrukcija" Republike Srpske broj 3763/15 od 17.06.2015.godine, zaključak izvođača radova broj 771/15 od 22.07.2015.godine ovjeren od strane nadzora sa prilogom, mišljenje projektanta na izmjene u dijelu projekta hidrotehnike broj 2152/15 od 12.08.2015.godine, saglasnost za izmjenu tehničkog rješenja na izgradnji Graničnog prelaza broj 01/1-02-5-106-194/15 od 12.08.2015.godine, dopis izvođača kojim ukazuje na nedostatak neophodne projektne dokumentacije elektroinstalacija broj 923/15 od 28.08.2015.godine, saglasnost na izmjenu dijela projektnog rješenja broj 937/15 od 31.08.2015.godine, dopis izvođača broj 26/16 od 20.01.2016.godine, dopis izvođača broj 1411/15 od 01.12.2015.godine, pojašnjenje prekoračenih količina stavki iz Predmjera radova broj 1372/15 od 18.11.2015.godine, dopis izvođača broj 1193/15 od 19.10.2015.godine, zahtjev za pojašnjenje stavki predmjera radova – hidrotehnička faza broj 1346/15 od 16.11.2015.godine, mišljenje projektanta broj 2808/15 od 12.10.2015.godine, saglasnost na izmjene dijela projektnog rješenja broj 953/15 od 02.09.2015.godine, saglasnost na izmjene dijela projektnog rješenja broj 938/15 od 31.08.2015.godine, ugovor za vršenje usluge stručnog nadzora nad izvođenjem radova na izgradnji graničnog prelaza Gradiška (faza I) broj 127-1/15 od 20.03.2015.godine, izjava nadzora broj DO-IGBL-IN-DO-2368/19 od 04.07.2019.godine, rješenje Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS broj 15.03-360-179/18 od 30.05.2019.godine, zapisnik komisije za tehnički pregled od 22.04.2019.godine, naknadno dostavljen od tuženog na prijedlog tužitelja, analitička kartica partnera tužioca za period od 01.01.2015.-31.12.2021.godine, konto 2018100, analitička kartica partnera tužioca za period od 01.01.2015.-31.12.2021.godine, konto 2010100, nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke Slobodanke Novaković – Miljanović, nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke, ugovor o izvođenju radova na izgradnji graničnog prelaza Gradiška (faza I) broj: 01-16-13-24-584/14 od 23.12.2014.godine, ugovor o vršenju usluge stručnog nadzora nad izvođačem radova na izgradnji GP Gradiška (faza I) broj 02-16-13-25-173-4/14 od 17.03.2015.godine, okončana situacija za nepredviđene i dodatne radove broj 922/19, radni broj 463-2 od 11.10.2019.godine sa detaljnim obračunom izvedenih radova, akt tužene UIO BiH broj 01/02-5-115-173/19 od 16.07.2019.godine, akt tužioca "Niskogradnja" d.o.o. Laktaši broj 624-1/19 od 23.07.2019.godine, akt Instituta za građevinarstvo "IG" Banja Luka kao nadzornog organa broj DO-IGBL-IN-DO-2368/19 od 04.07.2019.godine, akt tužioca "Niskogradnja" d.o.o. Laktaši upćen naručiocu radova UIO BiH za izmjenu projektnog rješenja broj 579/15 od 03.06.2015.godine, saglasnost projektanta "Routing" d.o.o. Banja Luka broj 1623/15 od 24.06.2015.godine, saglasnost Nadzornog organa Instituta za građevinarstvo "IG" Banja Luka broj DO-IGBL-1N-DO-2018/15 od 01.07.2015.godine, saglasnost Autoputeva RS broj 011-2878/15 od 20.07.2015.godine, saglasnost naručioca radova UIO BiH broj 01/1 02-5-106-194/15 od 12.08.2015.godine, akt tužioca "Niskogradnja" d.o.o. Laktaši upućen nadzornom organu za odobrenje naknadnih elektro radova broj 830-1/18 od 27.09.2018.godine, akt tužioca "Niskogradnja" d.o.o. Laktaši upućen naručiocu radova za odobrenje naknadnih elektro radova broj 830-1/18 od 09.10.2018.godine, , sa predmjerom i predračun radova "Niskogradnja" d.o.o. Laktaši od 27.09.2018.godine, saglasnost na dodatne radove tužene UIO BiH broj 01/02-5-86-380/18 od 13.11.2018.godine, aneks I Ugovora broj 16-13-25-817-7/19 od 01.10.2019.godine, privremene situacije "Niskogradnja" d.o.o. Laktaši broj 1-10, rješenje UIO BiH o imenovanju Tima za implementaciju projekta broj 01-02-2-732/15 od 08.04.2015.godine, nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke Špirić Nevene.

Na ročištu za glavnu raspravu saslušani su svjedoci D. Z. , D. R. , G. G. , B. Z. i A. C. , te vještaci Nevena Špirić, Slobodanka Novaković – Miljanović i Đorđe Jovanović, kao i zakonski zastupnik tuženog M. Dž. .

Cijeneći svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno, saglasno odredbi člana 8 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/09, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljnjem tekstu ZPP), sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Nije sporno da su tužitelj i tuženi, kao izvođač i naručilac, zaključili ugovor o izvođenju radova broj 1463, oznaka tužioca, odnosno broj 01-16-13-24-584/14, oznaka tuženog, od 23.12.2014.godine, te je sud izvršio uvid u predmetni ugovor sa svim priložima, aneks 1 Ugovora o izvođenja radova broj 1463-1/14 od 09.10.2019.godine (odnosno 01.10.2019.godine potpisan od strane naručioca), i konstatovao da je tužena Uprava za indirektno oporezivanja BiH označena kao naručilac, dok je Niskogradnja d.o.o. Laktaši označena kao dio konzorcija, koji je izvođač radova na izgradnji graničnog prelaza Gradiška, faza 1. Članom 1 Ugovora definisan je predmet ugovora, sa pozivom na ponudu izvođača broj 1138/14 od 21.10.2014.godine, sa napomenom da će se izgradnja vršiti shodno glavnom projektu, tehničkoj dokumentaciji, izdatim odobrenjima za građenje, u skladu sa važećim propisima, tehničkim normativima i obaveznim standardima koji važe prilikom izgradnje ove vrste objekata. Istim ugovorom definisano je da su jedinične cijene u ponudi fiksne, a da će se konačna vrijednost izvršenih radova utvrditi primjenom jediničnih cijena na stvarno izvršenu količinu radova. Članom 2 Ugovora regulisano je da za svako odstupanje od projekta građenja, odnosno ugovorenih radova, izvođač mora imati pismenu suglasnost ovlaštenog predstavnika naručioca, te ne može zahtijevati povećanje ugovorene cijene za radove koje je izvršio bez takve saglasnosti. Članom 4 Ugovora o izvođenju radova definisan je položaj Nadzornog organa, kao glavne veze između naručioca i izvođača, te precizirano da ako nalog Nadzornog organa za poboljšanje na već odobrenim crtežima ili planovima prouzrokuje dodatni rad ili trošak izvođača, izvođaču treba biti nadoknađen realan iznos za dodatne troškove, svaka instrukcija za izmjenu izdata od strane Nadzornog organa uključuje izmjenu ugovorene cijene, kako na više, tako i na niže. Članom 5 Ugovora konstatovano je da je izvođač pregledao i ispitao gradilište i smatra se da je pribavio sve neophodne informacije po pitanju rizika, nepredviđenosti i svih drugih okolnosti koje mogu uticati na izvršenje radova, a nakon razmatranja, ispitivanja, procjene i zaključaka, izvođač smatra da su uslovi bili zadovoljavajući, te da neće imati pravo na bilo kakva dodatna plaćanja nakon potpisa ovog ugovora.

Dakle, ovaj Ugovor sadrži kontradiktorne odredbe, jer s jedne strane izvođač prihvata da je obavješten i upoznat sa stanjem gradilišta, kao i da neće imati dodatnih troškova nakon zaključenja ugovora, a s druge strane Nadzornom organu je dato ovlaštenje da daje direktne naloge izvođaču i definisano da će svi radovi izvedeni po nalogu Nadzornog organa biti plaćeni.

Aneksom broj 1 ugovorne strane su konstatovale da je izveden višak radova, dodatni radovi, te manjak radova, i to višak radova u iznosu od 114.923,00 KM, dodatni radovi u iznosu od 134.975,08 KM, te manjak radova u iznosu od 1.244,19 KM, sadržaj ovog aneksa nije sporna, međutim iz njega nije moguće utvrditi na koje se tačno radove odnosi.

Sud je izvršio uvid u dostavljene privremene situacije sa priložima, koje je izdao tužilac, sve sa pozivom na izgradnju graničnog prelaza Gradiška – faza 1, sa oznakom tuženog kao naručioca, i sa

pozivanjem na Ugovor broj 01-16-13-24-584/14 od 23.12.2014.godine. Svaka od ovih privremenih situacija potpisana je od strane izvođača, Nadzornog organa i tuženog kao naručioca, a uz svaku privremenu situaciju dostavljen je i premjer i predračun radova, te navedena cijena koja je ugovorena, koja je izvršena, koliko je fakturisano, te šta ostaje kao razlika.

Privremena situacija broj 1 od 31.03.2015. godine sa priložima, odnosi se na razliku od 8.275,74 KM, odnosno označeni iznos za isplatu jeste 157.239,07 KM, privremena situacija broj 2 od 30.04.2015. godine sa priložima, odnosi se na naplatu iznosa od 827.418,34 KM, privremena situacija broj 3 od 11.06.2015. godine sa priložima, na naplatu iznosa od 706.107,80 KM, privremena situacija broj 4 od 10.07.2015. godine sa priložima, na naplatu iznosa od 1.124.734,48 KM, privremena situacija broj 5 od 08.08.2015. godine sa priložima, na naplatu iznosa od 878.103,11 KM, privremena situacija broj 6 od 05.09.2015. godine sa priložima, na naplatu iznosa od 1.443.591,88 KM, privremena situacija broj 7 od 03.10.2015. godine sa priložima, na naplatu iznosa od 462.184,32 KM, privremena situacija broj 8 od 02.11.2015. godine sa priložima, na naplatu iznosa od 1.636.089,35 KM, privremena situacija broj 9 od 04.12.2015. godine sa priložima, na naplatu iznosa od 476.528,76 KM i privremena situacija broj 10 od 16.11.2017. godine sa priložima, na naplatu iznosa od 249.606,71 KM.

Sadržaj ovih privremenih situacija, radovi koji su u njima opisani, među parničnim strankama uopšte nisu sporni, jer ih je potpisao i Nadzorni organ koji je ovlašten predstavnik tuženog, i nesporno je da su sačinjene na temelju podatak unesenih u građevinski dnevnik i građevinsku knjigu.

Izvršen je uvid u obračunsku situaciju od 11.10.2019.godine sa priložima, koja je takođe potpisana od strane izvođača, Nadzornog organa za građevinske radove, Nadzornog organa za elektro radove, te od strane naručioca, a pored potpisa je stavljen pečat tuženog. Za razliku od privremenih situacija koje se pozivaju samo na ugovor, ova obračunska situacija poziva se i na aneks ugovora, a tokom ovog postupka ni sadržaj ove obračunske situacije među parničnim strankama nije bio sporan.

Okončana situacija broj 922/19 od 11.10.2019.godine sa priložima, glasi na iznos od 774.963,94 KM, a potpisana je samo od strane izvođača i sadrži sporni dio radova, s obzirom da potpis, odnosno prihvatanje radova u njoj označenih nije dao ni Nadzorni organ ni naručilac.

Sud je izvršio uvid u građevinske dnevnike i građevinske knjige (građevinski dnevnik broj 1, građevinski dnevnik broj 2, građevinski dnevnik broj 3, građevinski dnevnik broj 4, građevinski dnevnik broj 5, građevinski dnevnik broj 1 – nastavak, građevinski dnevnik broj 2 – nastavak, građevinska knjiga april 2015, građevinska knjiga maj 2015, građevinska knjiga jun 2015, građevinska knjiga jul 2015, građevinska knjiga avgust 2015, građevinska knjiga septembar 2015, građevinska knjiga oktobar 2015, građevinska knjiga novembar 2015, građevinska knjiga septembar 2017, prilog građevinske knjige broj 10, građevinska knjiga okončana situacija), ali kako je riječ o građevinskoj dokumentaciji koju su koristili vještaci prilikom izrade nalaza i kako sud nema potrebna stručna znanja, građevinske dnevnike i knjige nije posebno obrazlagao, pogotovo imajući u vidu da ni ta činjenica da su u građevinski dnevnik uneseni svi izvedeni radovi, da je građevinske dnevnike potpisao i rukovodilac radova za izvođača i ovlašteno lice ispred Nadzornog organa, među parničnim strankama nije sporna.

Građevinske knjige i građevinske dnevnikе detaljno su analizirala oba vještaka čije nalaze i zaključke je sud prihvatio u cijelosti, pa tako i u onom dijelu nalaza koji se tiče upravo podataka unesenih u građevinske knjige i građevinske dnevnikе.

Izvršen je uvid u projekat izvedenog stanja izrađen od strane "Putevi i ulice" d.o.o. Banja Luka za investitora UIO BiH, broj protokola 79/18 – SVESKA 1, te projekat izvedenog stanja izrađen od strane "Putevi i ulice" d.o.o. Banja Luka za investitora UIO BiH, broj protokola 79/18 – SVESKA 2, koji takođe predstavljaju tehničku projektnu dokumentaciju za koju je navedeno da se radi na zahtjev investitora, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, a kako je opet riječ o strogo tehničkoj dokumentaciji koju su analizirali vještaci građevinske struke, sud se pojedinim stavkama ovog projekta nije bavio, niti ih posebno obrazlagao.

Tužilac Niskogradnja d.o.o. Laktaši obratio se UIO zahtjevom za odobrenje dodatnih radova broj 984/17 od 20.11.2017.godine sa prilogom/predmjerom i predračunom dodatnih radova, koji se odnosi na radove i aktivnosti opisane kao dio projekta hidrantske i sanitarne mreže, oborinske kanalizacije, sa iznosom od 13.716,27 KM za sanitarnu i hidrantsku mrežu i 88.301,66 KM za vodovod, kanalizaciju i odvod površinskih voda.

Tužilac se takođe obratio tuženom kao investitoru zahtjevom za odobrenje dodatnih radova broj 984-1/17 od 14.12.2017.godine, sa prilogom/predmjerom i predračunom dodatnih radova, uz koji je dostavljen identičan prijedlog, uz kalkulacije. Tuženi je odgovorio na zahtjev za odobrenje dodatnih radova, broj 01/02-5-115-34/19 od 08.02.2019.godine, koji se poziva na dopis tužioca od 14.12.2017.godine i traži pismenu suglasnost Nadzornog organa na neophodnost izvođenja radova i suglasnost na ponuđene cijene.

Akt tužene UIO BiH broj 01/02-5-115-173/19 od 16.07.2019.godine, predstavlja obavijest i odgovor na dostavljenu okončanu situaciju, te je u istoj obavijesti navedeno da UIO ne prihvata građevinske radove u fazi niskogradnje u iznosu od 317.313,07 KM, radove hidro tehničkih instalacija u iznosu od 197.270,50 KM, te radove projekta nadstrešnice 1,2 i 3 u iznosu od 546,04 KM, te je predloženo izvođaču da umanji okončanu situaciju jer za UIO vrijednost izvedenih prihvatljivih radova jeste 8.747.944,78 KM, pa predlaže aneks za razliku između prihvatljivih izvedenih radova i ugovorenih.

Na ovaj akt tužilac je odgovorio dopisom broj 624-1/19 od 23.07.2019.godine, kojim prihvata zaključivanje aneksa na iznos od 248.653,98 KM, ali s naglaskom da će i dalje tražiti priznavanje i naplatu i za one radove koje je UIO ocijenila kao neprihvatljive.

Aneks I Ugovora broj 16-13-25-817-7/19 od 01.10.2019.godine, odnosi se upravo na radove u vrijednosti 248.653,98 KM, a predmetni aneks je potpisan od strane tuženog kao naručioca, te konzorcijuma u sastavu Niskogradnja d.o.o. Laktaši i Kors d.o.o. Laktaši.

Tužilac se obratio Institutu za građevinarstvo još primjedbama na projektnu dokumentaciju za izgradnju Graničnog prelaza broj 423/15 od 23.04.2015.godine, u kojim navodi koje nedostatke je uočio prilikom razmatranja projektne dokumentacije, a uputio je UIO prijedlog izmjene projektog rješenja izgradnje graničnog prelaza broj 579/15 od 03.06.2015.godine sa prilogom predmjerom i predračunom radova, te zahtjev za izmjenu projektog rješenja izgradnje graničnog prelaza Gradiška broj 605/15 od 08.06.2015.godine, koji je upućen Institutu za građevinarstvo IG.

Izvršen je uvid u komentar kosine nasipa JU "Institut za ispitivanje materijala i konstrukcija" Republike Srpske broj 3763/15 od 17.06.2015.godine, koji takođe predstavlja tehnički dokument zbog čega ga sud nije posebno obrazlagao, ali govori u prilog tvrdnji tužioca da je povodom radova koji su predmet ugovora morao vršiti dodatna ispitivanja i izmjene.

Povodom sastanka održanog 21.07.2015.godine na gradilištu, tužilac je uputio tuženom zaključak izvođača radova broj 771/15 od 22.07.2015.godine ovjeren od strane nadzora sa prilogom ispisom poruka koje se tiču upravo izmjene projektnog rješenja. Ovim zaključkom tražena je suglasnost za rješavanje problema, kako u pogledu postojeće elektro instalacije i potrebe izmještanja elektro energetske stubove, te izdizanje podzemnog voda, zatim izmjena projekta instalacija koje se prema projektu sijeku po vertikali, a radi otklanjanja te situacije potrebno je izvršiti spuštanje instalacija, te problema koji se odnose na potporne zidove i zvučnu barijeru.

Kao dokaz je izvedeno i pročitano mišljenje projektanta na izmjene u dijelu projekta hidrotehnike broj 2152/15 od 12.08.2015.godine, iz kog proizlazi da je potrebno izvršiti korekcije u pogledu polaganja kanalizacione infrastrukture. UIO je dala saglasnost za izmjenu tehničkog rješenja na izgradnji Graničnog prelaza broj 01/1-02-5-106-194/15 od 12.08.2015.godine, sa napomenom da se sve izmjene prikažu kroz projekat izvedenog stanja. Dakle za određen dio radova tužilac je dobio saglasnost tuženog, a ova saglasnost se poziva na zahjev za izmjenu koji je tužilac podnio 03.06.2015.godine uz koji su priloženi predmjer i predračun radova koji se tiču projekta hidrotehničke infrastrukture, projekta elektroinfrastrukture i projekta nadstrešnica, zbog čega sud i prihvata konstataciju vještaka da je tužilac dobio saglasnost za ove radove. Tužilac je u ovom predmjeru i predračunu jasno naznačio i radove koji se tiču regulacije starog korita rijeke čatrnje, kopanja dubljih slojeva podtla, nabijanja podtla, nabavka i izrada materijala od šljunkovitih materijala i slično, a na temelju ovog zahtjeva od 03.06.2015.godine, tuženi je dao saglasnost broj 01/1-02-5-106-194/15 od 12.08.2015.godine.

Tužilac je uputio društvu ROUTING d.o.o. Banja Luka dopis izvođača kojim ukazuje na nedostatak neophodne projektne dokumentacije elektroinstalacija broj 923/15 od 28.08.2015.godine, te tražio saglasnost na izmjenu dijela projektnog rješenja broj 937/15 od 31.08.2015.godine, zatim se istom društvu obratio dopisom izvođača broj 26/16 od 20.01.2016.godine, kojim se opet traži saglasnost za projektnu dokumentaciju temeljenja nadstrešnica 1 i 2. Za ove radove sud nije našao posebnu pismenu saglasnost, ali vještaci tvrde a što i sud prihvata da su i ovi radovi odobreni od strane tuženog, odnosno nalog za njihovo izvođenje je dat kroz građevinsku dokumentaciju, te se smatra da odobreni i prihvaćeni od tuženog.

Tuženom, UIO se obratio tužilac dopisom izvođača broj 1411/15 od 01.12.2015.godine, koji predstavlja pojašnjenje prekoračenih količina stavki iz Predmjera radova broj 1372/15 od 18.11.2015.godine, obrazlažući ključne stavke u kojima je došlo do značajnog manjka radova, i to iskop humusa mašinskim putem, ukupna količina 14.592,21 m³, zatim zbog nekvalitetnog materijala rađeno produbljenje pod tla uz sanaciju kamenih materijala, sanacija naknadno pronađenog korita rijeke Čatrnje, zatim izbacivanje armiranih nasipa o i potpornih zidova uz izradu klasične kosine, izrada nasipa od šljunkovitog materijala, nabavka i montaža separatora, uz detaljna pojašnjenja svake pojedine stavke.

Tužilac se tuženom obratio i dopisom izvođača broj 1193/15 od 19.10.2015.godine, te Institutu za građevinarstvo kao nadzornom organu zahtjevom za pojašnjenje stavki predmjera radova – hidrotehnička faza broj 1346/15 od 16.11.2015.godine.

ROUTING d.o.o. Banja Luka uputio je tužiocu kao izvođaču mišljenje projektanta broj 2808/15 od 12.10.2015.godine, koje se odnosi na izmjenu dijela projekta hidrotehnike.

Tužilac je od JU "Vode Srpske" Bijeljina tražio saglasnost na izmjene dijela projektnog rješenja broj 953/15 02.09.2015.godine, od Instituta za građevinarstvo IG d.o.o. Banja Luka tražio saglasnost na izmjene dijela projektnog rješenja broj 938/15 od 31.08.2015.godine, što znači da se tužilac povodom svih nejasnoća i iskazanih potreba za izmjenom projektne dokumentacije te potrebe pribavljanja saglasnosti obraćao nadležnim organima.

Ugovor za vršenje usluge stručnog nadzora nad izvođenjem radova na izgradnji graničnog prelaza Gradiška (faza I) broj 127-1/15 od 20.03.2015.godine, odnosno broj 02-16-13-25-173-4/14 od 17.03.2015.godine, zaključen je između tuženog i Instituta za građevinarstvo IG, a tiče se arhitektonsko građevinskog projekta, elektro i hidro instalaterskog projekta, predmjera svih radova, elaborata zaštite na radu i revizije projektne dokumentacije.

Institut za građevinarstvo IG Banja Luka sačinio je izjavu nadzora broj DO-IGBL-IN-DO-2368/19 od 04.07.2019.godine, sa objašnjenjem da okončanu situaciju broj 463-2 ne može ovjeriti zbog tehničkih nedostataka, jer se u istoj nalaze radovi, viškovi, manjkovi i nepredviđeni radovi, za koje izvođač radova nije dobio pismenu saglasnost od investitora, sa napomenom da su svi navedeni radovi izvedeni i evidentirani kroz građevinsku knjigu.

Rješenje Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS broj 15.03-360-179/18 od 30.05.2019.godine, odnosi se na upotrebu dozvolu datu tuženom kao investitoru za izgrađeni Granični prijelaz Gradiška - Čatrnja, sa napomenom u stavu 3 da su radovi koji su predmet upotrebne dozvole izvedeni u svemu prema građevinskoj dozvoli, a u prvom redu je kao izvođač radova naveden upravo tužilac, Niskogradnja d.o.o. Laktaši.

Zapisnik komisije za tehnički pregled od 22.04.2019.godine sadrži spisak sve neophodne dokumentacije, izvještaja, zaključaka, izjava, sertifikata, sa prijedlogom da se dozvoli korištenje izvedenih radova izgrađenog Graničnog prelaza, a ovaj zapisnik sadrži konstataciju da su članovi komisije za tehnički pregled usvojili jedinstveno mišljenje da su radovi na predmetnom objektu izvedeni prema investiciono tehničkoj dokumentaciji i u skladu sa rješenjem kojim se daje građevinska dozvola.

Tužilac je sudu dostavio analitičke kartice koje je koristio vještak ekonomske struke radi utvrđivanja plaćenih iznosa, zbog čega predmetne analitičke kartice, čiji sadržaj među parničnim strankama nije sporan u smislu plaćenog dijela obaveza, nije posebno obrazlagao.

Projektant "Routing" d.o.o. Banja Luka dao je saglasnost broj 1623/15 od 24.06.2015.godine, tuženom, na izmjenu projektnog rješenja u smislu izbacivanja armiranog nasipa i dijela AB zidova za zvučnu barijeru, a na ove radove odnosi se i saglasnost Nadzornog organa Instituta za građevinarstvo "IG" Banja Luka broj DO-IGBL-1N-DO-2018/15 od 01.07.2015.godine, te saglasnost Autoputeva

RS broj 011-2878/15 od 20.07.2015.godine, te u konačnosti saglasnost naručioca radova UIO BiH broj 01/1 02-5-106-194/15 od 12.08.2015.godine.

Akt tužioca "Niskogradnja" d.o.o. Laktaši upućen je nadzornom organu za odobrenje naknadnih elektro radova broj 830-1/18 od 27.09.2018.godine, kao i akt tužioca "Niskogradnja" d.o.o. Laktaši upućen naručiocu radova za odobrenje naknadnih elektro radova broj 830-1/18 od 09.10.2018.godine, sa predmjerom i predračun radova "Niskogradnja" d.o.o. Laktaši od 27.09.2018.godine.

Tuženi je dao saglasnost na dodatne radove tužene UIO BiH broj 01/02-5-86-380/18 od 13.11.2018.godine, koji se odnose na radove u oblasti računarsko telefonske mreže, a pozivaju se na zahtjev izvođača od 09.10.2018.godine.

Sud je izvršio uvid u rješenje UIO BiH o imenovanju Tima za implementaciju projekta broj 01-02-2-732/15 od 08.04.2015.godine, kojim su imenovana lica D. R. ispred UIO, Z. V. ispred UIO, D. Z. ispred IG d.o.o. Banja Luka i D. V. ispred Niskogradnje d.o.o. Laktaši, a zadatak tima jeste praćenje legalizacije projekta, izgradnje GP Gradiška, faze niskogradnje, hidro tehničke infrastrukture i elektro infrastrukture.

Lica koja su bila dio Tima za implementaciju projekta ispred UIO i koja bi trebalo da su na terenu upoznata sa događanjima koja su dovela do viška, odnosno nepredviđenih radova, saslušana su u ovom postupku kao svjedoci.

Svjedok D. R. , zaposlen u Upravi za indirektno oporezivanje, na mjestu šefa Odsjeka za upravljanje i održavanje objekata uprave i graničnih prelaza, potvrdio je da je upoznat sa ugovorom o izvođenju radova na izgradnji GP Gradiška (faza I), od 23.12.2014.godine, zaključenog između UIO BiH i konzorcija Niskogradnja d.o.o. Laktaši i KORS d.o.o. Laktaši, jer je bio rukovodilac ili vođa tima za implementaciju projekta izgradnje GP Gradiška – faza 1, te pojašnjava da je njegova uloga bila vođe tima, a pored njega su u timu bili Z. V. kao član tima ispred UIO, gospodin D. Z. – predstavnik nadzornog organa, i D. V. – predstavnik izvođača radova. Uloga tima je bila da prati implementaciju projekta, praćenja sa stanovišta izvođenja, poštivanja zakonskih propisa i predmjera i predračuna radova, a njegova uloga je bila da koordinira te aktivnosti, da organizuje radne sastanke na kojima bi se kandidovala pitanja, problemi, saradnja sa Upravom kao investitorom, nadzorom, izvođačem i projektantom.

Svjedok pojašnjava da je u početku, već u tenderskoj dokumentaciji, izvođač radova dao izjavu da nema primjedbi na projektnu dokumentaciju, a da je na početku radova bilo prijedloga za izmjenu projekta, ali ne kao nedostatak projekta, nego u smislu poboljšanja i ubrzanja vremena izvođenja radova, i ta inicijativa je došla od strane izvođača radova. Svjedok navodi da se to odnosilo na zamjenu zvučne barijere, zamjenu armiranih betonskih radova sa nasipom, te dodaje da je na tim sastancima bilo govora i o nekim problemima u smislu kad se trebala tretirati taj kanal Čatrnje, i izvođač jeste naveo da tu očekuje probleme, da je konkretno bilo govora o radovima koji treba da se izvedu u smislu produbljenja korita i slično. Svjedok pojašnjava da tim povodom nije tražena izmjena, nego je samo konstatovano da će to biti problem u smislu viška radova, odnosno povećanja količina. Svjedok pojašnjava da je konstatacija donesena od strane tima, u smislu da će to biti problem kada se sa radovima počne, a rješavanje tog problema je ostavljeno.

Nakon izvjesnog vremena izvođač radova je dostavio jedan zahtjev za dodatnim radovima, koji je u sebi sadržavao tri stavke, jedna koja se ticala elektroradova, druga zvučne barijere, a treća nepredviđenih radova koji se vežu za kanal rijeke Čatrnje a Uprava je dala saglasnost samo na izmjenu zvučne barijere, jer na ovu saglasnost, na ovu izmjenu je dao nadzor svoje mišljenje, te pojašnjava da je na temelju zahtjeva koju je uputio izvođač saglasnost data samo za zvučnu barijeru, te navodi da saglasnost za nepredviđene radove nije data iz razloga što su isti traženi u paušalnom iznosu u kategoriji nepredviđenih radova iako se nisu mogli svrstati u nepredviđene radove.

Ovaj dio iskaza svjedoka koji predstavlja tumačenje akta broj 01/1-02-5-106-194/15 od 12.08.2015.godine, sud nije mogao prihvatiti jer ova saglasnost ne sadrži takvo obrazloženje, nego se poziva uopšteno na zahtjev tužitelja od 03.06.2015. godine u kojem su svi ovi radovi sadržani.

Svjedok dalje navodi da je u 6. mjesecu 2015.godine izvođač radova dostavio obrazloženje povećanja količina, na zahtjev tima, navodeći između ostalog da je povećanje u vezi sa izmjenom projekta za zvučnu barijeru, te drugih razloga koji su doveli do potrebe za dubljim kopanjem, a pod jednom stavkom pojašnjavaju da je izvršena zamjena materijala bez saglasnosti investitora, i taj kameni materijal u količinama 10.800 m³, u tom izvještaju koji je dostavljen navedeno je da će se sve količine na kraju izvedenih radova sravniti, odnosno izvršiće se sravnavanje tačno svih količina koje su utrošene, te pojašnjava da je parafrazirao izjašnjenje od 18.11.2015.godine. Svjedok pojašnjava da je u samom izvještaju navedeno da je izvršena zamjena materijala, a kroz prihvaćene privremene situacije svuda je kao materijal opisan šljunak. Svjedok navodi da tog materijala nema nigdje posebno iskazanog ni u okončanoj situaciji, zbog čega svjedok sumnja da je taj materijal svuda iskazan kao šljunak. Svjedok navodi da on smatra da su iskazani radovi iskopa obuhvatili ne samo područje rijeke Čatrnje, nego i druge lokacije.

Situacije su bile ovjerene od strane Nadzornog organa, potpisane svjedok potvrđuje da je kao rukovodilac odsjeka parafirao da je situacija sa stanovišta procedure uredna. Nakon parafiranja privremena situacija se šalje u kabinet direktora UIO na potpis. Kada direktor potpiše situaciju, ona ide u odsjek za finansije, nakon kontrole od strane stručnog saradnika za plaćanje, ako sadrži sve elemente ta situacija, ona se prijavljuje trezoru na plaćanje. Svjedok pojašnjava da je njegova provjera podrazumjevala samo da li je situacija potpisana od strane učesnika u smislu izvođača i nadzornog organa, a u slučaju nekog značajnog odstupanja traženo je pojašnjenje od izvođača, kao što je urađeno kod uočavanja više iskazanih količina u privremenim situacijama povodom čega je i dostavljeno izjašnjenje izvođača.

Svjedok navodi da okončana situacija nije odobrena jer nije bila potpisana od strane nadzornog organa, a izvođač je u dostavljenom pregledu dostavio pregled radova izvedenih prema ugovoru i odobrenju, te pregled radova izvedenih bez saglasnosti. Taj dokument je potpisan samo od strane izvođača, nadzor ga nije potpisao i treći razlog zašto nije prihvaćena okončana situacija je sam ugovor u članu 2, gdje kaže da izvođač ne može tražiti da mu se plate izvedeni radovi koje je izveo bez saglasnosti investitora, i četvrta stavka je da je nadzor dostavio izjavu u kojoj kaže da on ne može prihvatiti i potpisati okončanu situaciju zbog tehničkih nedostataka u ispostavljenoj okončanoj situaciji, te potvrđuje da je to izjava nadzora od 04.07.2019.godine.

Viškovi radova su se evidentirali na terenu, a za dodatne radove se ne može sjetiti osim već pomenutog zahtjeva. Na jednom od prvih sastanaka na gradilištu investitoru saopšteno da postoje nedostaci projektno-tehničke dokumentacije, ako se pri tom misli na nedostatke koji se tiču korita rijeke Čatrnje, te potvrđuje da je bio prisutan na sastancima, a na tim sastancima su svi informisani, pa tako i investitor putem svojih predstavnika o nedostacima od strane izvođača. Svjedok pojašnjava da nedostatke koji su uočeni, a tiču se korita rijeke Čatrnje, po njegovom mišljenju niko od investitora nije ni mogao uočiti, jer obilasci u tom smislu nisu vršeni, ali dodaje da je takve nedostatke eventualno mogao uočiti projektant, te pojašnjava da su se predmetni nedostaci mogli uočiti tek nakon krčenja, odnosno pripreme terena, a o svim nedostacima i pojedinačnim situacijama na terenu tim za implementaciju nije obavještavao direktora. Svjedok potvrđuje da je 12.08.2015.godine investitor dao saglasnost na izmjenu projekta sa napomenom da se sve izmjene prikažu u projektu izvedenog stanja, a poznato mu je da je po projektno tehničkoj dokumentaciji na istoj koti bila predviđena izgradnja kanalizacione, hidrantske i vodovodne mreže, te da je od izvođača traženo da se izvrši produbljenje iskopa za kanalizacionu mrežu, što je imalo za posljedicu povećanje količine radova, a pretpostavlja da je sve te količine nadzor kroz građevinsku knjigu priznao izvođaču. Svjedok navodi da po njegovom znanju izvođač nigdje nije fakturisao drugi materijal, osim ugovorenog o kojem je govorio u dijelu iskaza kada je pojašnjavao sumnju da je došlo do zamjene materijala, o čemu je zaključak izveo samo na temelju izjašnjenja samog izvođača, te dodaju da količine u građevinskoj knjizi nisu kontrolisane, ali se sjeća da na jednom mjestu u građevinskom dnevniku spominje kameni materijal. Svjedok pojašnjava da je u pogledu količina izvedenih radova za njega jedan od dokaza građevinska knjiga i dostavnice ugrađenog materijala. ali da u konkretnom slučaju dostavnice od izvođača nisu tražene do sada, a u slučaju da se investitoru dostavi potpisana okončana situacija, investitor bi tražio dostavnice za materijale u čije količine sumnja. Svjedok izjavi da je sve radove izvođač izveo u skladu sa projektno tehničkom dokumentacijom, osim radova koje je izveo bez saglasnosti. Svjedok potvrđuje da je investitoru dostavljen projekat izvedenog stanja od strane Routinga, a naglašava da projekat izvedenog stanja na koji se poziva vještak njemu nije poznat, te negira da je on lično tražio projekat izvedenog stanja "Puteva i ulica". Svjedok navodi da je po njegovom sjećanju ugovorom regulisano da će se konačna vrijednost izvedenih radova utvrditi na osnovu jedinične cijene i stvarno izvedenih radova. Svjedok napominje da po njemu za viškove radova nije potrebna suglasnost investitora nego ih je trebao dokazati i evidentirati nadzorni organ, a ukoliko je došlo do probijanja količina u konačnosti se radi aneks ugovora. Svjedok navodi da se on ne može složiti sa konstatacijom da je najveća stavka u okončanoj situaciji višak radova nego su to po njegovom mišljenju radovi za koje izvođač nije imao saglasnost. Svjedok potvrđuje da je njemu poznato da je u ugovoru navedeno da će svaka instrukcija za izmjenu dana od strane nadzornog organa uključivati izmjenu ugovorene cijene. Svjedok navodi da njemu nije poznato da je nadzorni organ u ovoj konkretnoj situaciji imao neka posebna ograničenja od strane investitora.

Iskaz ovog svjedoka sud prihvata kao pojašnjenje stava tuženog kao investitora u pogledu radova čije plaćanje tužitelj sada traži, ali kod činjenice da i sam potvrđuje da je kao predstavnik investitora sa svim radovima bio upoznat, da i sam konstatuje da radove na sanaciji korita rijeke Čatrnje niko osim projektanta nije mogao uvidjeti, da su radovi na izmještanju instalacija bili neophodni kao i radovi stabilizacije podtla, neprihvatljiv je njegov zaključak da su to radovi izvedeni bez saglasnosti tuženog, kada su svi bili učesnici sastanaka na kojima se razmatralo pitanje neophodnosti ovih radova, dati nalozi i upute izvođaču da radove izvede, pa čak i data saglasnost za njihovo izvođenje, radovi prihvaćeni kroz građevinsku dokumentaciju, a veliki dio tih radova zaista predstavlja samo

povećanje količina, pogotovo jer nema uporišta tvrdnja ovog svjedoka da su iskazani radovi, odnosno materijali koji nisu ugovoreni.

Svjedok D. Z. zaposlen u Institutu za građevinarstvo bio je koordinator nadzornog tima, uz B.Z. koji je bio član nadzornog tima, inženjer za fazu niskogradnje, A. C. koji je bio član nadzornog tima – inženjer za hidrotehniku i B. M. – član nadzornog tima za elektrofazu, te navodi da je već prilikom izvođenja pripremnih radova i nakon krčenja terena uočeno da se stanje na terenu ne slaže sa stanjem opisanim u geodetskom snimku, u jednom dijelu, s obzirom da je na terenu bilo isušeno korito potoka Čatrnje koje se nije vidjelo na geodetskom snimku. Svjedok pojašnjava da iako je on bio manje angažovan na terenu, poznato mu je da su se svakih 15tak dana održavali sastanci na licu mjesta, te potvrđuje da je o svim nedostacima uočenim na terenu izvođač obavijestio njih kao članove nadzornog tima, te navodi da postoje i zapisnici sa tih održanih građevinskih sastanaka u kojima je sve to evidentirano, te da je sastancima prisustvovao i šef projekta ispred UIO, D. R. , a svi nedostaci upisani u građevinski dnevnik.

Svjedok pojašnjava da su uočeni nedostaci na terenu uzrokovali više radova, i to konkretno više iskopa, više nasipa, te koliko se on sjeća bilo je viškova radova i u hidrofazi, jer su postojali određeni nedostaci u projektnoj dokumentaciji koji se nisu mogli uočiti dok se ne počne sa kopanjem. Svjedok navodi da on konkretno nije ništa unosio u građevinski dnevnik, ali da pretpostavlja da je B. Z. koji je bio direktno zadužen za fazu niskogradnje, da li kroz građevinski dnevnik ili na drugi način, dao saglasnost sa izvođenjem tih radova neophodnih za otklanjanje nedostataka, jer bez tih intervencija dalja izgradnja ne bi bila moguća.

Svjedok pojašnjava da su radovi koji su izvedeni radi otklanjanja uočenih nedostataka uneseni već u privremene situacije, a ne tek u okončane. Svjedok potvrđuje da je investitor sa ovim dodatnim radovima bio upoznat već u vrijeme njihovog izvođenja, jer ponavlja da su održavani redovni sastanci i da je nemoguće da se na terenu desilo bilo šta nepredviđeno a da sa tim ne bude upoznat investitor. Svjedok ponavlja da su svi izvedeni radovi bili nužni da bi se projekat okončao, te ponavlja da je uloga nadzora bila da aktivno učestvuje na korigovanju nekih stvari koje nisu obrađene u projektnoj dokumentaciji. Iskaz ovog svjedoka sud prihvata u cjelosti.

Zakonski zastupnik tuženog M. Dž. , kao direktor UIO sve do prijema tužbe u ovoj pravnoj stvari nije bio upoznat sa činjenicama u vezi sa viškovima radova i nepredviđenim radovima, te pojašnjava da u upravi postoje službe, konkretno odsjek za održavanje i izgradnju graničnih prelaza koji zajedno u saradnji sa sektorom za poslovne usluge provodi sve aktivnosti i operativna postupanja, tek kad službe unutar uprave utvrde utemeljenost i zakonitost provedenih procedura, ti akti dolaze na potpis direktoru, što se u ovom slučaju nije desilo. Zastupnik navodi da od njega kao ovlaštenog lica uprave niko nije tražio saglasnost za izvođenje viška ili nepredviđenih radova, te upućuje na primjenu člana 2 stava 2 zaključenog ugovora, nadzorni organ se nije izjasnio da može ovjeriti okončanu situaciju, s toga nisu postojali nikakvi uvjeti da bi se okončana situacija dostavila u kabinet direktora na potpisivanje. Zastupnik navodi da njemu nije poznato da li je UIO naručila od društva Putevi i ulice d.o.o. Banjaluka izradu projekta izvedenog stanja.

Zastupnik tuženog potvrđuje da je on u dva navrata dolazio na lice mjesta kako bi ispratio dinamiku radova vezano za rokove, a što se tiče eventualnih problema na samom gradilištu, za to postoje posebne službe koje se time bave, odnosno pomenuti odsijek za izgradnju i održavanje graničnih

prelaza, te ponavlja da se nije kao direktor institucije bavio operativnim dijelom i stanjem na gradilištu. Zastupnik pojašnjava da se ne može izjasniti da li je privremene situacije potpisivao on lično, ili neko u njegovo ime, te pojašnjava da je potpisivao sve što mu nadležne službe nakon odgovarajućih provjera dostave na potpis.

Nakon izvršenog uvida u privremenu situaciju broj 1 od 31.03.2015. godine, zastupnik izjavi da privremene situacije od 1 do 9 on nije potpisao i na njima nije njegov potpis za naručioca, ali je na privremenoj situaciji broj 10 njegov potpis. Zastupnik pojašnjava da kada izvođač radova dostavi privremenu situaciju u upravu ide prvo u odsijek za izgradnju i održavanje graničnih prelaza, zatim sektor za poslovne usluge koji su nadležni da kontroliraju privremene situacije i nakon svih provjera, kada nadzorni organ ovjeri te privremene situacije i izvođač radova ispostavi fakturu, pristupa se plaćanju, te pojašnjava da je to operativni dio postupanja zbog čega privremene situacije i ne dolaze u kancelariju direktora. Zastupnik navodi da je konkretno 9 privremenih situacija potpisao pomoćnik direktora sektora za poslovne usluge, kojem je to u opisu posla, a potpisuje nakon izvršenih provjera i potpisa nadzornog organa, te dodaje da ne može napamet znati kako se desilo da je samo desetu privremenu situaciju on potpisao, a pretpostavlja da pomoćnik direktora koji je potpisao ostalih 9 tada nije bio na poslu. Zastupnik navodi da mu nije poznato da se u potpisanim privremenim situacijama nalazi dio viškovi nepredviđenih radova, kako nije građevinar po struci nije mu poznato ni da li su građevinska knjiga i građevinski dnevnik potpisani, te napominje da on raspolaže informacijom da nadzorni organ nije prihvatio da potpiše okončanu situaciju. Zastupnik navodi da se ne sjeća da je dao saglasnost za izmjenu tehničkog rješenja u dijelu „proširenja nožice nasipa“, te nakon izvršenog uvida u saglasnost od 12.08.2015. godine navodi da se na istoj nalazi njegov potpis, ali se ne sjeća sadržaja predmetne saglasnosti.

Iskaz zastupnika predstavlja samo ponavljanje navoda tuženog iz ovog postupka i nema značajnih saznanja o stanju na terenu, izvedenim radovima jer kao što je i sdam rekao njegova saznanja nisu dorektna, nego je samo potpisivao i prihvatao radove i situacije za koje je završena formalna provjera od strane upućenih lica kod tuženog

Svjedok G. G. , zaposlen u Niskogradnji d.o.o. Laktaši, bio je angažovan kao poslovođa, tehnički rukovodilac, na izgradnji graničnog prelaza Gradiška, faza 1, te pojašnjava da je odmah po dolasku prvi upis u građevinski dnevnik bio upravo primjedba koja se odnosila da projektom nisu obuhvaćene sve pozicije građevinskih radova kod faze niskogradnje, te pojašnjava je za potrebe laserskog snimanja terena bilo prvo potrebno izvršiti krčenje i uklanjanje zaraslog šiblja, s obzirom da je riječ o močvarnom terenu kom na drugi način nije bilo moguće prići. Svjedok pojašnjava da su sve radove koje su izveli, izveli uz kontrolu Instituta za građevinarstvo, kao pripreme radove za mjerenje, a ispred Instituta je predstavnik bio S. G. . Svjedok potvrđuje da je sa svim radovima krčenja i pripreme prije mjerenja, te pripreme terena nakon mjerenja upoznat nadzorni organ. Svjedok navodi da je investitor o svim radovima bio blagovremeno informisan kroz sastanke koji su se održavali sedmično, a predstavnik investitora na tim sastancima bio je D. R. i svake sedmice je bio informisan o svim promjenama na gradilištu. Svjedok pojašnjava da nakon geodetskog snimanja na osnovu dobijenih podataka projektno tehnička dokumentacija nije odgovarala, jer projektant prilikom izrade iste nije imao kompletnu sliku, nije imao u vidu prazninu koja se pokazala, a koja je bila unutar gabarita planiranog objekta. Svjedok pojašnjava da se ova praznina odnosi upravo na isušeno korito rijeke Čatrnje, a radovi koji su morali da se izvedu jesu planirani u smislu jedinične cijene, ali ne u obimu u kojem su se morali izvesti, jer se pojavila potreba za većim količinama tih radova. Svjedok

pojašnjava da je o svemu uočenom obavješten nadzorni organ i investitor, te da je po uputama nadzornog organa vršena sanacija i stabilizacija, kako bi se moglo pristupiti sljedećoj fazi izgradnje. Svjedok navodi da to nisu radovi koji se tiču proširivanja nožice nasipa. Radovi proširivanja nožice nasipa su radovi za koje je tražena posebna saglasnost budući da su izlazili izvan gabarita objekta, a saglasnost je dobijena i radovi su nastavljeni prema dobijenom projektu. Svjedok pojašnjava da saglasnost sa radovima koji su izvođeni unutar gabarita objekta, a koji su se izvodili u skladu sa postojećim stanjem, nisu tražili jer se nije moglo pristupiti izvođenju daljih radova dok se oni ne izvedu. Svjedok pojašnjava da je o svim uočenim problemima na terenu uz odgovarajuću grafičku dokumentaciju i fotografije obavješteni nadzorni organ i investitor, te su dobili potvrdu da će se svi izvedeni radovi i u pogledu količina i u pogledu radova za koje nisu imali jedinične cijene pokriti projektom izvedenih stanja. Svjedok potvrđuje da je sačinjen projekat izvedenog stanja koji je obuhvatio sve ove radove. Svjedok navodi da su svi radovi izvedeni po projektu ali da se prosto na terenu morali izvesti više radova da bi se konačno dobilo stanje kao po projektu, što on smatra propustom projektanta po specifikacijama, ali je izvođač imao saglasnost nadzornog organa sa svim izvedenim radovima, urađena je i kalkulacija cijena koju je prihvatio nadzorni organ, jer je bio sa tim upoznat.

Svjedok potvrđuje da je i u hidrotehničkoj fazi bilo problema zbog kojih su se trebale raditi izmjene, kako ne bi prilikom izvođenja radova došlo do sudaranja cijevi. Zbog ovih radova opet je došlo do uvećanja materijala, uvećanja stavki radova. Svjedok pojašnjava da je u svim fazama bilo potrebe za izvođenjem dodatnih radova pa i nabavkom dodatne opreme (za primjer navodi situaciju u kojoj je u predračunu navedeno 25 hidranata, a planirano je 26, zatim kod separatora naftnih derivata planirano je 4, a u predračunu je navedeno 3, po projektu planirana 2 šahta, a završen je objekat sa 23 šahta). Svjedok navodi da su nedostaci o kojima govori ustvari nedostaci premjera, zbog čega je on reagovao i prije početka druge faze, 2015. godine. Svjedok navodi da je za sve opisane radove dobijena saglasnost i uputa nadzornog organa da se izvedu što kroz upise u građevinske dnevnik, što kroz ateste, koji su se cijelo vrijeme morali raditi i to kroz tekuća i kontrolna ispitivanja. Svjedok navodi da se tako desilo nakon uklanjanja planiranih 40cm humusa, da je ispod njega pronađen još jedan sloj, koji nije bio očekivan, a čije uklanjanje je naloženo, o čemu je sve bio upoznat i B. Z. , tako da je uklanjanje izvršeno u duplom sloju, a o svemu navedenom što je bilo predmet iskaza obavješten je investitor na sedmičnim sastancima. Svjedok potvrđuje da su svi radovi izvođači prihvatili kroz građevinsku knjigu, kao i građevinska knjiga za okončanu situaciju, te prihvaćeni svi radovi bez primjedbi na ovu fazu radova. Svjedok navodi da je svaka privremena situacija stvarno obračunata prema izvedenom stanju i svaka je prihvaćena, nakon provjere od strane geodetske službe samog nadzornog organa, a u svaku privremenu situaciju ulazili su i viškovi izvedenih u mjesecu na koji se privremena situacija odnosi. Svjedok navodi da njemu nije poznato iz kog razloga okončana situacija nije prihvaćena. Svjedok potvrđuje da je okončana situacija sačinjena u skladu sa potpisanim građevinskom knjigom. Svjedok potvrđuje da je u sastavu radova prve faze izveden dio radova koji se odnosi na drugu fazu, što se odnosi na rušenje kolovoznih konstrukcija, zatim slivne rešetke, za koje je kasnije dobio objašnjenje da su trebale biti izvedene u drugoj fazi, da je to bila obaveza izvođača druge faze (289 slivnih rešetki). Svjedok pojašnjava da je izvođenje ovih radova, postavljanje slivnih rešetki od izvođača tražio D. R. na sastancima koji su se održavali, a sve je konstatovano u građevinskom dnevniku.

Svjedok tvrdi da je od prvog do zadnjeg dana bio uključen u realizaciju radova, prisustvovao je svim sastancima, a ispred investitora kontaktirao je sa D. R. , a stručnu komunikaciju sa nadzorom, D. H. za konstrukciju, B. Z. za niskogradnju, A. C. za hidrotehniku, struju S. . Svjedok navodi da je

izmjena projektne dokumentacije tražena u maju 2015. godine, zahtjev je ponovljen u šestom mjesecu kako bi se poštovali rokovi, dobijena je saglasnost nadzornog organa, projektanta i u 7. mjesecu Autoputeva. Samo jednom je tražena izmjena projektne dokumentacije jer je samo tada bila potrebna, osim hidrotehnike, kod koje je izmjena tražena u 6. mjesecu, a dobijena u 8. mjesecu od projektanta. Svjedok pojašnjava da se prvi zahtjev za izmjenu projekta odnosio na promjenu načina izvođenja kosine u smislu da se umjesto projektovanje armiranih kosina izvedu prirodne kosine ugradnjom nasipa, što je povećavalo gabarite objekta, zbog čega se i morala tražiti saglasnost. Svjedok pojašnjava da je izmjena projekta tražena samo za radove koji su izlazili izvan okvira, gabarita objekta, i to radove iskopa, ugradnje nasipa, te radovi bušenja šipova. Svjedok pojašnjava da je nadzorni organ dao nalog da se umjesto skidanja 40cm humusa skida 1m tla, o čemu je i investitor kao i o svim drugim radovima bio obavješten na sedmičnim sastancima. Svjedok potvrđuje da je prilikom izvođenja radova došlo do povećanja količina prilikom izrade nasipa, zbog sanacije tla i proširenja smisla gradnje, gdje je došlo do izbacivanja dijela armiranih i betonskih radova, ali povećanja zemljanih radova. Svjedok navodi da on sve upute i naloge nadzornog organa smatra uputama investitora. Svjedok ponavlja da su svi radovi izvedeni po uputama nadzornog organa. Svjedok navodi da je prilikom podnošenja prvog zahtjeva za izmjenu projekta on stavio opasku koja se tiče upravo rušenja betonskih kanalica, što je opet dovelo do povećanja zemljanih radova. Svjedok pojašnjava da je ugovoran manja količina radova koja se tiče rušenja betonskih kanalica, pa kako je dobijena saglasnost na izmjenu, podrazumijeva se da je dana saglasnost i na izmjenu količina, te je dobio uputu da će sve te stvari, nepredviđeni radovi i viškovi radova, biti obuhvaćeni projektom izvedenog stanja. Vezano za uklanjanje humusa u koritu rijeke Čatrnje svjedok navodi da je dubina promjenjiva, a li da je bila do 1m u prosjeku, a za potrebe stabilizacije vršeno je postavljanje lomljenog kamena. Svjedok navodi da je on stalno upozoravao da će ovi radovi uticati na konačnu cijenu, ali nije bilo sve do kraja građenja moguće sagledati o kojoj količini radova je riječ. Svjedok pojašnjava da je on upozoravao ali da se precizno nije o uticaju na cijenu razgovaralo, nego je stalno dobijao uputu da će sve biti pokriveno projektom o izvedenom stanju. Svjedok potvrđuje da je tražena saglasnost na izmjene, odnosno nepredviđene radove koji se tiču hidrotehničke faze i dobijena je saglasnost nadzornog organa, a sve je konstatovano u građevinskoj knjizi i obaviješten je investitor na sastancima. Svjedok pojašnjava da pisanu saglasnost uprave nije tražio ni dobio jer nije rađena izmjena projekta. Nakon izvršenog uvida u zahtjev od 14.12.2017. godine svjedok pojašnjava da ga nije on sačinio, ali da je upoznat i misli da je učestvovao u pribavljanju podataka za sačinjavanje istog, a nije upoznat sa odgovorom od uprave od drugog mjeseca 2019. godine. Svjedok pojašnjava da je on vezano za viškove i nepredviđene radove u hidrotehničkoj fazi upozoravao, a nije precizno razgovarano o uticaju na cijenu.

Iskaz ovog svjedoka sud prihvata u cijelosti, pogotovo u dijelu njegovog objašnjenja zbog čega je posebna pismena saglasnost tražena samo za one radove koji su izlazili izvan gabarita objekta, a radovi koji su u suštini predstavljali samo povećanje količina, i to zbog direktnih i konkretnih uputa predstavnika tuženog i predstavnika Nadzornog organa, ne predstavljaju izmjenu projektnih rješenja, ne iziskuju izmjenu projekta, zbog čega je za njih tužilac na terenu pristupio izvođenju a konačno ih obračunao u okončanoj situaciji.

Svjedok B. Z., zaposlen u Građevinskom preduzeću „Beton“ iz Gradiške, bio je angažovan kao nadzorni inženjer za oblast niskogradnje na radovima građenja graničnog prelaza Gradiška faza 1, te tvrdi da je projekat generalno bio u redu, ali da je bilo manjkavosti koje su se ticale najviše nesagledavanja svih činjenica na samom terenu, te dodaje da je dio tih činjenica mogao biti uočen

detaljnim pregledom, ali da dio nije bio vidljiv. Odmah po čišćenju terena uočeno je staro korito, što nije moglo biti uočeno do čišćenja terena zbog čega je došlo do promjene geodetskog snimka, a samim tim i do količina, u ovom slučaju viška radova, o ovim činjenicama izvođač je obavijestio nadzorni organ i investitora. Svjedok pojašnjava da se na temelju novog geodetskog snimka i novog početnog stanja pristupilo izvođenju radova, što je kao nadzorni organ upisao u dnevnik, a dodaje da je na sedmičnim sastancima, koji su se redovno održavali uvijek bio prisutan i predstavnik investitora koji se informisao o svim ovim problemima na terenu. Svjedok pojašnjava da je stav investitora bio da se problem riješi, jer je bilo jasno šta treba da se radi, nije izvođenje tih radova iziskivalo neke dodatne poteškoće u smislu angažovanja projektnog tima i slično, sve količine koje su potpisivane periodično, na kraju su izvedene, dokaz je za svaki period, za svako mjerenje u međufazi, postoje geodetske snimke. Svjedok pojašnjava da je periodično vršeno snimanje, vršena potrebna laboratorijska mjerenja, te da je na osnovu tih geodetskih snimaka utvrđeno koje su količine tih izvedenih radova, i nakon potrebnog usaglašavanja podaci se unose u građevinsku knjigu. Svjedok navodi da mu je poznato da je izvođač tražio izmjenu projektnog rješenja koje se odnosilo na izmjene rješenja za zaštitu od buke., te se sjeća da je predloženo rješenje izvođača u konačnosti bilo povoljnije nego predloženo projektno rješenje sa čim se saglasio projektant i investitor, s tim što se detalja oko izmjenjenih količina ne može sjetiti. Potvrđuje da je na nekoliko lokaliteta utvrđeno da je potrebno vršiti izmjenu podtla, jer laboratorijska mjerenja nisu pokazala da je taj sloj projektovane nosivosti, zbog čega su vršeni dalji iskopi što je opet uzrokovalo izmjene količina. Svjedok pojašnjava da je stav investitora bio da se sa radovima ne čeka pogotovo nakon izmjene rješenja u dijelu u kojem je određena ušteta, tako da je uputa bila da se radi, a na kraju će se sve obračunati, kako bi se spriječilo dalje propadanje radova koji su već izvedeni Tvrdi da je stav investitora bio da se konzervira gradilište, odnosno izvrši nasipanje materijalom koji može izdržati kišu kako bi se sačuvali već izvedeni radovi. Svjedok pojašnjava da je upravo kao nadzorni organ dao uputu izvođaču da zamjeni materijal za nasipanje koji je do tada korišten, i da u daljem radu koristi lomljeni kamen u prvim slojevima dok ne izađe iz blata. Svjedok pojašnjava da se svi izvedeni radovi i u pogledu kvaliteta i u pogledu količine na kraju verifikovane projektom izvedenog stanja. Svjedok potvrđuje da je urađen projekat izvedenog stanja koji je obuhvatio sve izvedene radove i objekat predat na korištenje.

Svjedok potvrđuje da u projektu nije pravilno urađen pozicioniranje cijevi za vodovod i kanalizaciju u vertikalnom smislu što je za posljedicu imalo spuštanje kanalizacionih cijevi, što je opet uzrokovalo dodatno iskope, a posljedično i nasipe, te navodi da su sve privremene situacije ispostavljene od izvođača verifikovane od strane investitora, a problem kod okončane situacije javlja se kod činjenice da je fakturisan veći iznos od ugovorenog, a nema aneksa ugovora, zbog čega niko iz nadzora nije ovjerio okončanu situaciju. Građevinski dnevnik i građevinska knjiga su potpisani i ovjereni. Svjedok se ne sjeća da li je izvođač investitoru dostavio premjer i predračun sa kalkulacijama jediničnih cijena za dodatne radove iz oblasti hidrotehnike, ali se sjeća da su postojale određene nesaglasnosti između količina iskazanih u predmjeru u odnosu na količine koje su se nalazile na samim crtežima, a misli da je ovim manjkavostima izvođač blagovremeno obavještavao nadzor i investitora. Svjedok potvrđuje da je za fazu u kojoj je on bio nadzor u građevinski dnevnik upisivao naloge za sve radove koji su po njegovom nalogu urađeni. Svjedok navodi da su svi radovi koji su uneseni i izvedeni bili neophodni sa aspekta funkcionalnosti objekta, a ne može se sjetiti da je bilo bilo kakvih ograničenja u pogledu njegovih ovlaštenja kao nadzornog organa.

Ovaj svjedok je potpisao izjavu nadzora od 04.07.2019. godine, te pojašnjava da za viškove radova nije potrebna posebna saglasnost investitora jer su to planirani i ugovoreni radovi kojima se mijenja

samo količina, međutim ukoliko se radi o radovima za koje nema ugovorene jedinične cijene, situacija je drugačija i ti radovi se ne mogu smatrati viškovima radova,. Svjedok pojašnjava da se na opisanu situaciju odnosi recimo zamjena materijala za nasipanje kada je nasipanje vršeno lomljenim kamenom za koji nije bila ugovorena jedinična cijena. Svjedok pojašnjava da ukoliko izvođač smatra da izvedeni rad utiče na cijenu, recimo taj lomljeni kamen, to mora rješavati sa investitorom, jer jedinična cijena zavisi isključivo od dogovora izvođača i investitora. Svjedok ne može da se izjasni pod kojom stavkom okončane situacije je izvođač fakturisao ove radove, niti se može sjetiti koja je bila vrijednost tih radova. Svjedok navodi da bi se cijene nasipnog materijala trebale sadržavati u radovima izrade nasipa. Svjedok pojašnjava da je nadzor odbio da ovjeri okončanu situaciju iz razloga što je iskazani iznos prešao ugovoreni iznos, te da se nisu upuštali na šta se ta razlika pojedinačno odnosi, a ovjeru nadzor ne bi izvršio čak i da je iskazana cijena u okviru ugovorene ukoliko se odnosi na jediničnu cijenu koja nije ugovorena. Svjedok pojašnjava da je zbog opisane promjene materijala razgovarano o uticaju na cijenu i da je u dva navrata izvođač njemu donosio kalkulaciju sa kojom se on nije mogao složiti, a nije mu poznato da li je ta kalkulacija razmatrana od strane investitora. Svjedok potvrđuje da je on kao nadzor na određenim lokacijama naložio uklanjanje humusa u debljem sloju od 40cm, koliko je projektovano, jer je na nekim lokacijama bilo neophodno uklanjanje postojećeg humusa, te potvrđuje da je isto dao nalog da iskop vrši do tvrdog tla kada je vršeno kopanje u koritu rijeke Čatrnje. Svjedok se ne može sjetiti detalja oko rušenja betonskih kanalica, sjeća se stavke rušenja, ali ne šta je tačno obuhvatala. Svjedok pojašnjava da on radove izmjene podtla ne smatra nepredviđenim radovima jer su oni ugovoreni samo na drugoj lokaciji. Dakle konkretno ovaj svjedok je kao nadzorni organ dao nalog i odobrenje da se izvedu radovi uklanjanja humusa u debljem sloju od 40cm, koliko je projektovano, jer je na nekim lokacijama bilo neophodno uklanjanje postojećeg humusa, zamjena materijala za nasipanje kada je nasipanje vršeno lomljenim kamenom, sve radove koji su izvedeni je unio u građevinsku dokumentaciju a tvrdi da su bili neophodni sa aspekta funkcionalnosti objekta.

Svjedok A. C. , radio je u Institutu za građevinarstvo u periodu izvođenja radova, a Institut za građevinarstvo je bio angažovan kao nadzor za drugu fazu, ali je ostao dio radova iz prve faze koji nije bio završen i najveći dio tih radova bio je vezan za hidrotehniku, naglašava da je projekat imao određenih manjkavosti, jednim dijelom zbog nedovoljnih geotehničkih istražnih radova, a jednim dijelom što su određene instalacije dolazile u koliziju ili su čak bile izostavljene iz samog premjera radova, a bile su nužne da se izvedu.

I ovaj svjedok potvrđuje da su se sedmično održavali sastanci kojima su prisustvovali predstavnici investitora, nadzora i izvođača, i svaki put se naglašavalo da je potrebno da se izvedu radovi kojih nema u ugovoru, za koje neke čak nije bilo ni jedinične cijene, a bilo je nužno da se izvedu kao radovi prve faze da bi se moglo pristupiti izvođenju radova iz druge faze. Upute investitora su bile da se sa radovima nastavi, a da će plaćanje biti riješeno kroz anekse ili na drugi način, da bi se kasnije pominjali problemi oko načina finansiranja zbog organizacije samog investitora. Svjedok potvrđuje da je izvođač izveo radove, te pojašnjava da je nadzor sve radove koji su izvedeni ovjerio kroz građevinsku knjigu, jer je to dokaz da su izvedeni, a plaćanje se tiče situacija. Svjedok navodi da se ne može sjetiti da li je nadzor davao naloge za izvođenje tih radova kroz građevinske dnevnike, a potvrđuje da je izvođač za predmetne radove, kao što je i bila praksa, dostavljao kalkulacije radi usaglašavanja jedinične cijene.

Nakon izvršenog uvida u zahtjev od 14.12.2017.godine, svjedok potvrđuje da je uz predmetni zahtjev dostavljena kalkulacija, na kojoj se nalazi njegov paraf, što predstavlja prihvata od strane nadzora. Svjedok navodi da su jedini poznati razlozi zašto investitor nije prihvatio ovaj zahtjev bili proceduralni razlozi koji se tiču načina finansiranja i odobravanja sredstava u samoj UIO BiH, a napominje da je i prije prestanka njegovog angažmana, predstavnik investitora koji je bio sa svim upoznat D. R. , otišao na bolovanje. Svjedok potvrđuje da mu je poznato da je rađen projekat izvedenog stanja, odnosno da je dat nalog da se radi.

Oba vještaka koja su angažovana u ovom predmetu dala su istovjetnu ocjenu karaktera izvedenih radova na koje se odnosi zahtjev tužitelja.

Vještak građevinske struke Nevena Špirić na osnovu dokumentacije u spisu, građevinske u prvom redu iznosi shvatanje da je izvođač sa investitorom usaglasio odstupanja u izvođenju radova koja se odnose najvećim dijelom na višak radova zbog povećanje potrebe za određenim pozicijama, u smislu unapređenja i funkcionalnosti objekta, sa obrazloženjem da su se ta odstupanja desila u suštini zbog izmjene tehničkog rješenja, za čiju saglasnost je izvođač uputio dopis investitoru, a investitor onda nakon pribavljanja saglasnosti ostalih učesnika u građenju dao suglasnost na izmjenu tog tehničkog rješenja i tako dolazi to tih viškova, odnosno odstupanja.

Dalje navodi da je Nadzorni organ predstavnik investitora, a upravo svi učesnici u građenju su dali svoju saglasnost pismenim putem, što je obrazložila u svom nalazu i pobrojala sve saglasnosti koje su pribavljene i dostavljene kao dokaz u ovom spisu.

Vještak navodi da prema Zakonu o građenju projektnu dokumentaciju izrađuju ovlaštene organizacije, a samo investitor može biti naručilac, a isto je konstatovano u zapisniku Komisije za tehnički prijem, pored sve ostale dokumentacije relevantne za vršenje tehničkog prijema, tu se nalazi projekat izvedenog stanja broj 79/18. Tehnički prijem ne može da zatraži niko osim investitora kao i upotrebnu dozvolu koja slijedi poslije tehničkog prijema.

Izmjena tehničkog rješenja na koje je tužena dala suglasnost dana 12.08.2015.godine, odnosila se na dio radova koji se odnose na iskope, armiranje zida nasipa, te druge radove čije izvođenje je bilo neophodno imajući u vidu kvalitet i vrstu tla, koja je tačno utvrđena tek prilikom izvođenja radova.

Viškovi, ukoliko su opravdani tokom građenja, se odobravaju kroz građevinski dnevnik, građevinsku knjigu i privremenu situaciju na način da Nadzorni organ potpisuje i ovjerava isti tokom izvođenja. Vještak pojašnjava da je navedeno obrazloženje dala prema tome kako bi se trebalo dešavati u praksi.

Vještak konstatuje da je uzrok svih viškova i nepredviđenih radova izmjena tehničkog rješenja usljed otežanih okolnosti građenja, u smislu neočekivano teže prirode zemljišta i neočekivane pojave podzemnih voda, o čemu je izvođač obavijestio i dobio saglasnost. Ovakav zaključak vještaka, u smislu da su ovi radovi posljedica okolnosti na terenu, o čemu je izvođač obavijestio investitora i nadzorni organ, su u potpunosti u skladu sa iskazima saslušanih svjedoka, međutim nisu svi radovi za koje je izvođač tražio suglasnost obuhvaćeni izmjenama projekta, niti aneksom ugovora. Međutim sud prihvata konstataciju vještaka da su svi radovi po vrsti, obimu i količini, iskazani u okončanoj situaciji, potpisani i ovjereni od strane Nadzornog organa ili kroz privremene situacije, ili kroz obračunsku situaciju, te njen zaključak da vrsta, obim i količina radova iskazanih u okončanoj

situaciji, nije upitan, jer odgovara okončanoj građevinskoj knjizi i projektu izvedenog stanja. Vještak konstatuje da su sva odstupanja usaglašena između izvođača i investitora, sa obrazloženjem da su svi radovi koji su bili posljedica odstupanja uneseni u građevinsku knjigu, koja je potpisana, kao i privremene situacije, obračunska situacija, te u konačnosti svi su ti radovi obuhvaćeni projektom izvedenog stanja, koji po ocjeni vještaka u potpunosti odgovara okončanoj situaciji. Sud nije mogao u potpunosti prihvatiti navode vještaka da su svi radovi iskazani u okončanoj situaciji izvedeni uz pismenu saglasnost naručioca, a nakon pribavljanja saglasnosti projektanta, Nadzornog organa i Autoputeva, jer su ove saglasnosti izvedene kao dokaz u ovom postupku i iz njihovog sadržaja se ne može potvrditi da obuhvataju sve radove iz okončane situacije. Međutim, kako je vještak utvrdila da su svi radovi iz okončane situacije obuhvaćeni projektom izvedenog stanja i zapisnikom komisije za tehnički pregled, sud prihvata zaključak vještaka da su ti radovi iskazani u okončanoj situaciji od 11.10.2019.godine, sa aspekta pravila struke bili nužni za obezbjeđenje funkcionalnosti pojedinih dijelova objekta i opšte stabilnosti objekta, da je razlog izvođenja ovih radova, neočekivano teža priroda zemljišta i neočekivana pojava podzemnih voda, te da ih je u konačnosti investitor sve prihvatio i sa njima se saglasio što kroz date saglasnosti, što kroz potpisane privremene situacije, potpisane i prihvaćenje građevinske knjige i dnevnik, te urađeni projekat izvedenog stanja, imajući u vidu činjenicu da su svi ti radovi primljeni kao radovi prve faze i da su radovi na objektu u drugoj fazi nastavljeni, što bez saglasnosti i prihvatanja investitora ne bi bilo moguće.

Vještak građevinske struke Slobodanka Novaković Miljanović takođe navodi da su uzroci nastanka ovih spornih radova prvenstveno nedostaci projektne – tehničke dokumentacije, neusaglašenost iste jer se u projektu nije uobzirila ta stvarna priroda terena, koja je između ostaloga prouzrokovala dodatne radove. Sam projekat je imao mnogo nedostataka i neusaglašenosti, a kao osnovni primjer navodi činjenicu da su se vodovi kanalizacije i vodovoda sjekli na istoj visini, što tehnički nije moguće, a što su potvrdili i saslušani svjedoci.

Vještak pojašnjava da u građevinskoj regulativi, u praksi, građevinska knjiga predstavlja dokaznicu izvedenih količina na terenu. Nadzor kao predstavnik investitora na gradilištu je direktna veza između izvođača i investitora, potpisuje građevinske knjige ukoliko smatra da su uredne. Potpisana knjiga od strane Nadzornog organa znači priznata količina koja je izvedena na terenu, a na osnovu građevinske knjige radi se situacija, u ovom slučaju privremene situacije, koje se obračunavaju na osnovu izvedene količine i ugovorene cijene i u tom slučaju ako je tu privremenu situaciju potpisao investitor, smatra se priznanjem tih količina, ali onda to smatramo i priznanjem tih cijena od strane investitora.

Elektroradovi su radovi koji nisu sporni jer su ušli u Aneks. To su radovi koji su "brojivi", jer se tu kod izmjene projektnog rješenja može navesti metraža kabliranja, broj rasvjetnih tijela i slično, a vezano za sve ove radove koji su sporni, s obzirom da se radi o izuzetno kompleksnom projektu, izvođač je zatražio i dobio saglasnost na izmjenu projektnog rješenja, koje je u konačnosti uzrokovalo sve ove viškove i naknadne radove. Niko u momentu konstatacije da projektno rješenje nije dobro i traženja saglasnosti na izmjenu projektnog rješenja, ni u prijedlogu izmjene projektnog rješenja nije mogao da ustanovi tačne količine ovih radova, jer tipa kanalizaciona instalacija koja se spušta na 50-70 cm prouzrokuje znatno veće iskope, zemljane radove, samim tim veće nasipe, više betonskih radova koji osiguravaju te nasipe i slično.

Vještak tvrdi da su predmetnom izmjenom tehničkog rješenja u količini i vrsti bili obuhvaćeni svi viškovi i nepredviđeni radovi koji su predmet spora, a koji su navedeni u tabeli broj 1 i 2 nalaza i mišljenja, jer su uzrokovali ovaj višak, a nepredviđeni radovi su po svojoj prirodi takvi da se ne mogu predvidjeti, a neophodni su za izvođenje nekog objekta.

Nadzorni organ je stručno lice koje svojim znanjem i licencom predstavlja sve interese izvođača na gradilištu i on je direktna veza i onaj koji izdaje naredbe i komunicira sa izvođačem i u tom smislu znači stručnog lica, Nadzorni organ je predstavnik investitora.

Nadzorni organ na licu mjesta daje instrukciju direktno izvođaču ukoliko se naiđe na neki konkretan problem pri izvođenju i to upisuje direktno u građevinski dnevnik, a radovi za koje Nadzorni organ konstatuje da ih je potrebno izvesti nisu precizirani u količinama, nego opisno navedeni. Vještak dodaje da je najveći dio radova proistekao iz izmjene tehničkog rješenja, a od strane Nadzornog organa su odobreni potpisom u dnevniku. Vještak dodaje da je i za instrukcije koje Nadzorni organ daje direktno u građevinsku knjigu uzrok na indirektan način upravo nedostatak projektne dokumentacije, opet kao posljedica nepotpunih ulaznih podataka.

Investitor je kao i Nadzorni organ sve privremene situacije potpisao uredno, što znači odobrio, da bi kroz obračunsku situaciju isti umanjio te količine. Znači tek u obračunskoj situaciji kao finansijskom dokumentu, pojavilo se osporavanje. Okončana građevinska knjiga je potpisana od strane Nadzornog organa.

Sud prihvata nalaz i konstatacije i ovog vještaka, koja takođe potvrđuje da je izvođač redovno i kontinuirano ukazivao na sve nedostatke projektne dokumentacije, da su svi učesnici u građenju, pa tako i predstavnici investitora, bili upoznati i odobrili sve radove i nepredviđene situacije koje su nastupile kao posljedica teže prirode zemljišta i terena, ali i nedostacima projektne dokumentacije. I ovaj vještak konstatuje da su svi izvedeni radovi viškovi i nepredviđeni radovi bili neophodni i nužni za izvođenje sa aspekta pravila struke, tehničke dokumentacije i buduće funkcionalnosti objekta, a sve kako bi se obezbjedila tehnička ispravnost objekta, stabilnost i funkcionalnost. Vještak Slobodanka Novaković Miljanović potvrdila je da sve fakturisane cijene odgovaraju tržišnim cijenama u tom periodu, sa napomenom da je u vrijeme izrade ovog nalaza znatno viša njihova vrijednost, sa napomenom da je veći dio spornih radova u suštini višak radova koji je samo izveden u količini većoj od ugovorene, što znači da je cijena tih radova već data u samoj ponudi koja je sastavni dio ugovora o izvođenju radova.

Vještak ekonomske struke Đorđe Jovanović u svom nalazu konstatovao je stanje knjigovodstva kod tužitelja i tuženog i iskazao ukupan iznos fakturisanih radova na izgradnji GP Gradiška Faza-1 u iznosu od 9.563.696,31 KM, od čega je plaćeno 8.747.944,79 KM, tako da je preostali iznos duga 815.751,51 KM, dok prema knjigovodstvu tuženog nema duga. Vještak je u svom iskazu pojasnio da kod činjenice da je vještak građevinske struke utvrdio da je ukupna vrijednost izvedenih radova 9.508.254,54 KM, te imajući u vidu koliki iznos je plaćen tužiocu, iznos izvedenih a neplaćenih radova bi bio 760.309,75 KM. Pojašnjava da je on na str.4 u prvom stavu konstatovao da su sve situacije kod Niskogradnja d.o.o. Laktaši proknjižene, a da okončana situacija broj 922/19, 463-2 od 11.10.2019.godine nije proknjižena kod UIO BiH.

Nalaz ovog vještaka u obračunskom smislu sud prihvata u potpunosti.

Upravo u skladu sa nalazima vještaka tužilac je uredio tužbeni zahtjev i tražio da mu tuženi, na ime duga za izvedene radove, isplati iznos od 760.309,75 KM, sa zakonskim zateznim kamatama počev od 11.11.2019.godine, dakle tužilac je tražio neplaćeni dio za ukupno izvedene radove, što je manji iznos u odnosu na prvobitno traženih 774.963,94 KM, a što je i manji iznos u odnosu na nalaz vještaka ekonomske struke u dijelu u kojem iskazuje razliku između ukupno fakturisanih radova i plaćenih radova.

Nesporno je da su tužilac kao dio konzorcijuma, i tuženi kao naručilac, zaključili ugovor o izvođenju radova na izgradnji GP Gradiška, čiji je sastavni dio ponuda sa predmjerom i predračunom radova iz glavnog projekta. Ukupna vrijednost ovog ugovora iznosi 8.499.290,80 KM i nije sporno da je tuženi platio tužitelju ovu ugovorenu cijenu, te da je pored cijene iz samog ugovora platio i radove koji su bili predmet aneksa, u ukupnom iznosu od 248.653,98 KM, odnosno ukupno 8.747.944,79 KM.

Ugovor o građenju definisan je kao ugovor od djelu kojim se izvođač obavezuje prema određenom projektu sagraditi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu i ako takav mora biti zaključen u pismenoj formi, u smislu člana 630 Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO). Članom 633 ZOO propisano je da svako odstupanje od projekta građenja, odnosno ugovorenih radova, izvođač mora imati pismenu saglasnost.

Tuženi odbija da plati radove koji nisu u svojoj vrijednosti obuhvaćeni zaključenim ugovorom i aneksom, ističući prvenstveno prigovor nedostatka aktivne legitimacije, smatrajući da je aktivno legitimisan isključivo konzorcij koji je i potpisnik ugovora i aneksa.

Tačno je da su ugovor o izvođenju radova i aneks potpisali tuženi kao naručilac, te Niskogradnja d.o.o. Laktaši i Kors d.o.o. Laktaši, koje zastupa direktor Niskogradnje, kao izvođači. Međutim ova činjenica po ocjeni suda ne umanjuje pravo tužioca da se obrati tuženom zahtjevom za plaćanje bilo po ugovoru, bilo radova koji su izvedeni prilikom realizacije ugovora, a cijenom navedenom u ugovoru nisu obuhvaćeni. Aktivna legitimacija postoji na strani tužitelja, kada je on nosilac prava čiju zaštitu traži, i u ovoj situaciji po ocjeni suda nije osnovan prigovor da tužilac nema aktivnu legitimaciju, jer je tužilac kao pravno lice, pored toga što je nosilac konzorcijuma, jedan od izvođača koji ima materijalno-pravni odnos sa tuženim, u zaključenom ugovoru i aneksu, iz kojeg crpi svoju aktivnu legitimaciju jer je on ugovorna strana. Sud nalazi da je tužilac bio u ugovornom odnosu sa tuženim kao izvođač i da je u tom smislu aktivno legitimisan, kao što je navedeno, tražiti plaćanje radova po ugovoru kao i radova koji su izvedeni prilikom realizacije ugovora a nisu obuhvaćeni cijenom navedenom u samom ugovoru.

Činjenica da je ugovor zaključen sa konzorcijumom ne umanjuje prava i obaveza tužioca kao ugovorne strane, jer konzorcijum u ovoj situaciji nema status pravnog lica i nije neophodno da ovu tužbu podnose obe članice konzorcijuma.

Pored prigovora nedostatka aktivne legitimacije, tuženi osporava i zahtjev tužitelja za bilo kakva plaćanja koja prelaze cijenu navedenu u samom ugovoru i aneksu. Tuženi osporava da je ikada dao saglasnost za izvođenje radova koji su predmet tužbenog zahtjeva. Tačni su navodi tuženog da se

Nadzorni organ ne može u svakoj situaciji posmatrati kao ovlaštenu predstavnik tuženog, te da nije dovoljna samo saglasnost Nadzornog organa sa izvođenjem radova čije plaćanje tužilac traži, međutim tokom ovog postupka tužilac je dokazao da je u svakoj fazi građenja, počev od 1. do 10. privremene situacije, sa svim izvedenim radovima, kako ugovorenim tako i onim nepredviđenim, upoznat ne samo Nadzorni organ, nego i predstavnicima tuženog kao investitora.

Naime, iz iskaza svih svjedoka jasno proizlazi da su predstavnici investitora bili na terenu upoznati sa problemima koji su se prilikom realizacije ugovora pojavili. Radove koji su se morali izvesti radi sanacije isušenog korita rijeke Čatrnje bili su nužni da bi se uopšte pristupilo daljem radu, kao i stabilizacija tla, te izmještanje cijevi kanalizacije, odnosno iskopi koji su morali prethodno da se urade.

Tuženi tvrdi da predstavnici Nadzornog organa nisu imali ovlaštenja da daju naloge na terenu za izvođenje radova koji nisu ugovoreni, kao ni ovlaštenje da prihvate bilo kakve radove koji dovode do promjene cijene, međutim ovakav stav je u kontradikciji sa iskazima svih lica koja su bila angažovana na terenu, bilo ispred izvođača, bilo ispred investitora ili Nadzornog organa, a suprotan je i sadržaju ugovora. O svim nedostacima koji su uzrokovali dodatne radove izvođač je obavijestio sve članove Tima za implementaciju, te Nadzora. Svi nedostaci i radovi koji su u vezi s njima izvedeni upisani su u građevinski dnevnik, tako da je investitor preko svojih predstavnika bio konstantno informisan o potrebi izvođenja viška radova, prvenstveno više iskopa, nasipa, te viška radova u hidro fazi zbog nedostataka projektne dokumentacije. Svi predstavnici Nadzornog organa saglasno su izjavili da bez tih radova i izvršenih intervencija ne bi bilo moguće izvođenje daljih radova, da je stav investitora bio da se sa radovima nastavi a da će se po završetku faze izvršiti obračun, usaglašavanje i u konačnosti plaćanje.

Izvođenje građevinskih radova na način da se imenuje Tim za implementaciju, predstavnici naručioca i Nadzornog organa koji imaju ovlaštenja da potpišu građevinsku knjigu, građevinski dnevnik, privremene situacije, na osnovu svakodneвно dobijenih informacija dozvoljavaju i prihvataju izvođenje radova, ali potom tuženi kao naručilac nema obavezu da iste radove plati nije u skladu sa osnovnim načelima obligacionog prava, jer ukoliko predstavnici investitora nakon informacije da se zbog nedostatka projekta ili stanja na terenu određeni radovi moraju izvesti, dozvole i prihvate izvođenje tih radova, ne može se tuženi poslije pozivati da su ti radovi izvedeni bez njegove saglasnosti. Ako je izvođenje tih radova bilo nužno sa aspekta pravila struke, a stabilnost objekta i njegova funkcionalnost bi bila ugrožena da isti radovi nisu izvedeni, ne mogu se oni posmatrati kao radovi koje samoinicijativno izvodi tužilac, nego u potpunosti odgovaraju definiciji nepredviđenih radova čije je preduzimanje bilo nužno upravo zbog osiguranja stabilnosti objekta i sprječavanja nastanka štete, pogotovo u dijelu sanacije tla jer oni odgovaraju i opisu iz člana 634. stav 2 ZOO, nepredviđenih radova koji su izazvani neočekivanom težom prirodom zemljišta.

Sva stručna lica saslušana u ovom postupku koriste termine iz posebnih uzansi o građenju, koje iako ugovorom nisu izričito predviđene da se primjenjuju, nisu ni isključene, a tužilac je kao izvođač u smislu pomenutih uzansi blagovremeno obavještavao tuženog o svim činjenicama značajnim za ispunjenje ugovora. Radovi koje je izveo tužilac, a koji mu nisu plaćeni, odgovaraju definiciji viška radova (količine izvedenih radova koje prelaze ugovorenu količinu radova), te nepredviđenih radova (radovi koji ugovorom nisu obuhvaćeni, a moraju se izvesti).

Jedan dio radova koje je izveo tužilac, a čije plaćanje sada traži, ne predstavljaju odstupanje od projekta građenja, da bi se na njih primjenjivao član 633 ZOO, nego predstavljaju uslov da bi se projekat građenja mogao realizovati. Ovdje se u prvom redu misli na radove koji se tiču sanacije korita rijeke Čatrnje, radove stabilizacije tla, produbljivanje iskopa i dodatni nasipi. Ovi radovi se mogu smatrati samo viškom radova, čija je samo količina bila nepredviđena, jer zbog nedovoljne tehničke pripreme svih učesnika ovog građenja, nisu ni mogli znati kakvo je tačno stanje terena na kojem je planirano građenje. Za ovaj dio radova cijena je dakle bila poznata već u samoj ponudi, a samo je povećana količina.

Za ove radove nije ni bila potreba saglasnost tuženog, jer je zaključenjem ugovora dat nalog tužitelju da izvede radove prema projektu, što bez ovih nepredviđenih radova nije bilo moguće. Činjenica što je Nadzorni organ tražio izmjenu materijala kojim je vršeno nabijanje pod tla po ocjeni suda predstavlja upravo ovlaštenje Nadzornog organa da kroz primjedbe i prijedloge upisane u građevinski dnevnik, daje naloge za izvođenje radova predviđeno članom 4 Ugovora o izvođenju radova, i tužilac kao izvođač ima pravo na naknadu realnog iznosa za ove dodatne troškove.

Po ocjeni vještaka, ali i suda, tužilac je imao odobrenje kako od strane Nadzornog organa, tako i od strane tuženog kao naručioca za izvođenje ovih radova za koje su se svi saslušani svjedoci, te vještaci, saglasili da su bili nužni i neophodni kako bi se osigurala stabilnost objekta, obezbjedilo dalje izvođenje radova i uopšte završetak građevine.

Pored pisanih saglasnosti koje je tuženi kroz korespondenciju sa tužiocem dao, kao saglasnost i odobrenje moraju se prihvatiti i zapisi u građevinskom dnevniku i građevinskoj knjizi, te činjenica da je tuženi prihvatio sve privremene situacije, obračunsku situaciju, da je sačinjen projekat izvedenog stanja koji je obuhvatio sve ove radove, što znači da je tuženi sve radove unesene u građevinsku knjigu i građevinski dnevnik, koje je izveo tužilac, odobrio, prihvatio i po ocjeni suda ima obavezu da ih plati.

Ovi radovi su u jednom dijelu izazvani neočekivanom težom prirodom zemljišta, jer su svi saglasni da stanje zemljišta nije bilo moguće sagledati prije radova čišćenja, da je zatečeno korito isušene rijeke, te da je prije početka bilo kakvih radova bilo neophodno sanirati to isušeno korito i izvršiti stabilizaciju pod tla. Ovi radovi kao nužni su bili predmet komunikacije između tužitelja i tuženog, kao hitne i nepredviđene jer ih je tužilac izveo i bez odlaganja obavijestio tuženog kako o njihovoj pojavi, tako i o preduzetim mjerama u smislu člana 634 ZOO. Isto tako sva stručna lica koja su učestvovala u realizaciji ovog ugovora saglasna su da izvođenje radova polaganja kanalizacionih i vodovodnih cijevi na način kako je to bilo projektovano, uopšte nije bilo moguće, zbog čega su i predstavnici tuženog i predstavnici nadzora naložili i kroz građevinsku dokumentaciju prihvatili da se izvedu radovi dodatnog kopanja radi nižeg polaganja kanalizacionih cijevi. Čak ni ovi radovi ne mogu se smatrati odstupanjem od projekta, jer je prije riječ o izvođenju dodatnih radova kako bi se projekat mogao realizovati, te i ovi radovi mogu da se podvedu pod višak ugovorenih radova, a ne odstupanja od projekta u smislu odredbe člana 633 ZOO. Za izmjene projekta tužilac je tražio i dobio saglasnost, te radovi koji su obuhvaćeni tim dijelom i nisu sporni, jer su bili predmet zaključenog aneksa i oni su plaćeni. Saglasnost tuženog vidljiva je iz njegovog ponašanja tokom izvođenja radova, ali i nakon okončanja radova 1.faze. Ovi radovi nisu izvedeni bez znanja, odobrenja i naloga tuženog, nego upravo je odluka o njihovom izvođenju donesena nakon obavještanja tuženog, održanih sastanaka između predstavnika tužitelja, tuženog i Nadzornog organa, za iste radove su

unesene sve predviđene primjedbe i napomene u građevinskim knjigama i građevinskom dnevniku, potpisane su i knjige, i dnevnik, ispostavljene privremene situacije i obračunska situacija. Oспорavanje tuženog da se sa ovim radovima saglasio predstavlja samo pokušaj izbjegavanja plaćanja predmetnih radova sa kojima je blagovremeno bio upoznat, dao nalog da se izvedu kroz primjedbe i upute Nadzornog organa i u konačnosti se sa njima saglasio prihvatanjem kompletne građevinske dokumentacije u kojoj su ti radovi uneseni.

Prema nalazima vještaka radovi koji nisu plaćeni, a sa kojima se saglasio tuženi, sadržani su u okončanoj situaciji iskazane vrijednosti 774.963,94 KM, višak radova je prvo priznat kroz privremene situacije, da bi na okončanoj iste te stavke bile umanjene i odbijene, a kako su svi izvedeni radovi opisani kao višak i nepredviđeni radovi bili nužni za izvođenje sa aspekta pravila struke, tehničke dokumentacije i buduće funkcionalnosti objekta, a cijene odgovaraju tržišnim cijenama u predmetnom periodu, sud nalazi da je osnovan zahtjev tužioca da mu tuženi isplati iznos od 750.884,86 KM na ime razlike između ugovorenih radova koji su plaćeni i izvedenih radova koji predstavljaju višak i nepredviđene radove po istom tom ugovoru.

Budući da je tuženi po ispostavljenim privremenim situacijama vršio plaćanje, a u tim situacijama su sadržani upravo radovi iskopa i nasipanja sa nabijanjem kamenim materijalom, neosnovani su navodi tuženog da cijena nasipanja kamenim materijalom nije usaglašena kada je u svakoj od tih situacija predmetna stavka iskazana i plaćena.

Smatrajući da je ovaj višak i nepredviđene radove tužilac izveo uz saglasnost ovlaštenih predstavnika tuženog, uz uredno obavještanje i konsultacije sa predstavnicima tuženog, po izričitim i jasnim nalozima predstavnika Nadzora koje je imenovao i ovlastio tuženi, sud nalazi da je osnovan zahtjev tužitelja da mu tuženi isplati iznos od 750.884,86 KM, koliko je vještak građevinske struke Slobodanka Novaković Miljanović utvrdila da je razlika između ugovorenih i izvedenih radova.

Zahtjev tužitelja za plaćanje iznosa od 760.309,75 KM, koji predstavlja razliku između ukupne vrijednosti svih izvedenih radova i ukupnog iznosa plaćenih radova, u dijelu koji prelazi dosuđeni iznos sud nije mogao prihvatiti, jer je prihvatanjem oba nalaza vještaka građevinske struke sud prihvatio da je vrijednost izvedenih radova koji nisu ugovoreni i plaćeni, odnosno vrijednost viškova i nepredviđenih radova na koje se odnosi prethodno dato obrazloženje, upravo dosuđenih 750.884,86 KM.

Tužitelj ima pravo na naknadu za vrijednost ovih radova u smislu odredbe člana 630 i 634 ZOO, zbog čega je sud obavezao tuženog da mu isti iznos isplati, i to sa zakonskom zateznom kamatom počev od 11.11.2019.godine, u skladu sa zahtjevom tužioca, s obzirom da je 11.10.2019.godine tužilac slanjem okončane situacije pozvao tuženog na plaćanje i istekom roka od 30 dana previđenog članom 9 zaključenog Ugovora, tuženi je pao u docnju i dužan je platiti tužiocu, u smislu odredbe člana 262 u vezi sa članom 277 ZOO, i zakonsku zateznu kamatu.

Zahtjev tužitelja za plaćanje duga preko dosuđenih 750.884,86 KM sud je odbio kao neosnovan, budući da tužitelj nije dokazao na šta se odnosi traženi iznos, budući da je nalazom vještaka građevinske struke utvrđeno da je vrijednost izvedenih radova, koji nisu obuhvaćeni ugovorom, upravo 750.884,86 KM.

Kako je tužbeni zahtjev odbijen samo u neznatnom dijelu obavezan je tuženi da tužitelju nadoknadi troškove ovog postupka u cjelosti u iznosu od 43.289,50 KM.

Odluku o troškovima postupka sud je donio u skladu sa čl. 386, 387. i 396. ZPP-a i u skladu sa Zakonom o sudskim taksama (Sl.gl. RS br. 73/08), a prilikom odluke o zahtjevima za naknadu troškova postupka vodio je računa o uspjehu stranaka u sporu, odnosno da je tužitelj uspio u parnici.

Troškovi se kada je tužitelj u pitanju odnose na troškove sudske takse na tužbu i presudu u iznosu od po 10.000 KM, troškove vještačenja u iznosu od 600,00 KM i troškova zastupanja tužitelja po advokatu. Sud je priznao advokatske troškove koji se odnose na troškove sastava tužbe (1000 bodova), zastupanja na šest održanih ročišta, i jednom ročištu koje nije održano, sve sa paušalom od 25%, u skladu sa tarifnim brojem 2 u vezi sa tarifnim brojem 8 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata (Sl.gl.RS 68/05), naknadu za odsustvo iz kancelarije (10 sati x 30 bodova) što ukupno iznosi 22.537,50 KM, sve u skladu sa odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata i uvećano za PDV.

Sud nije priznao punomoćniku tužitelja troškove prevoza za pristup na ročišta prema troškovniku koji je punomoćnik tužitelja dostavio sudu, imajući u vidu iskazani stav Višeg privrednog suda Banjaluka, i Vrhovnog suda Republike Srpska, kada su ovi troškovi u pitanju.

Naime prihvaćeno tumačenje, kada su u pitanju izdaci za naknadu troškova advokata, van sjedišta suda, jeste da bi stranka koja gubi spor, bila nepotrebno izložena većim troškovima ako je u pitanju zastupanje po advokatu van sjedišta suda koji bi, troškovima putovanja mogao prouzrokovati veće troškove i dovesti ih u nesrazmjeru sa visinom tužbenog zahtjeva.

Odredba člana 387. ZPP-a propisuje diskreciono ovlaštenje suda da procijeni nužnost konkretnog izdatka (što je jedno od načela prema kojem se određuje visina troškova), pa se primjenom ove odredbe, pravo na troškove nastale angažovanjem advokata van sjedišta suda, priznaje stranci samo u slučaju da nema advokata u sjedištu suda a to, ovdje, nije slučaj, ni kada je u pitanju Sud Bosne i Hercegovine, niti Okružni privredni sud u Banjaluci.

Na osnovu svega navedenog odlučeno je kao u izreci ove presude.

SUDIJA
Ana Tomić-Ignjatić

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude dozvoljena je žalba Višem privrednom sudu Banjaluka, u roku od 15 dana od dana prijema presude, a putem ovog suda, koja se predaje u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranu.